

Riksdagens protokoll

2011/12:98

Tisdagen den 17 april

Kl. 13.00 – 15.52
18.00 – 18.34

Protokoll
2011/12:98

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 11 april.

2 § Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 19 april kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Justitieminister Beatrice Ask (M), landsbygdsminister Eskil Erlands-son (C), socialminister Göran Hägglund (KD), statsrådet Ulf Kristersson (M) och statsrådet Erik Ullenhag (FP).

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:304

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:304 Nätneutral internetaccess
av Monica Green (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 april 2012.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang och resor.

Stockholm den 16 april 2012

Näringsdepartementet

Anna-Karin Hatt (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2011/12:323

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:323 Fördelningen av statliga forskningsmedel mellan lärosäten

av Thomas Strand (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 8 maj 2012.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 13 april 2012

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

Interpellation 2011/12:325

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:325 Gymnasieskolan

av Pia Nilsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 april 2012.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor och engagemang.

Stockholm den 13 april 2012

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2011/12:99 till finansutskottet

2011/12:100

Förslagspunkt 1 till finansutskottet

Förslagspunkter 2–8 till konstitutionsutskottet

Propositionen i övrigt till finansutskottet

Skrivelser

2011/12:101 och 102 till finansutskottet

2011/12:136 till skatteutskottet

Motioner

2011/12:Ju16 och Ju17 till justitieutskottet

2011/12:Ub9–Ub11 till utbildningsutskottet

2011/12:U23–U26 till utrikesutskottet

2011/12:C11–C14 till civilutskottet

EU-dokument

KOM(2012)164 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 8 juni*.

Föredrogs och bordlades åter
Utrikesutskottets betänkanden 2011/12:UU12 och UU8
Socialutskottets betänkanden 2011/12:SoU15–SoU17 och SoU14
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU8

6 § Svar på interpellation 2011/12:268 om relationen till palestinsk högre utbildning och forskning

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Thomas Strand har frågat mig om jag hade några möten med företrädare för högre utbildning och forskning på den palestinska sidan när jag i februari besökte Israel och Palestina, samt vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att även stärka relationen med palestinsk högre utbildning och forskning.

Min delegationsresa till Israel och Palestina hade två avgränsade syften. Det ena syftet var att utbyta erfarenheter rörande högre utbildning och forskning med israeliska företrädare, och det andra syftet var att träffa högt uppsatta företrädare för både Israel och Palestina för att få en bild av hur fredsprocessen dem emellan avlöper.

Forskning och innovation är högprioriterade områden för Israel, som satsar större andel av bruttonationalprodukten på forskning och utveckling än något annat land i världen. Den vetenskapliga kvaliteten ligger också på en internationellt sett mycket hög nivå i Israel. Särskilt inom livsvetenskaperna och teknik – områden som Sverige är framgångsrikt inom och har stort intresse av att vidareutveckla – har Israel mycket framstående forskare. Därför är det viktigt för Sverige att utveckla dialogen med Israel i dessa frågor, söka vetenskapliga samarbeten och studera framgångsrika vägar för högre kvalitet.

Palestina har ambitionen att utveckla sina universitet och ge det palestinska folket bättre tillgång till högre utbildning. Utbildningssektorn står för runt 30 procent av den palestinska myndighetens utgifter. Europeiska unionens och Sveriges statsbyggande stöd till Palestina gagnar även utbildningssektorn. I kontakterna med palestinska företrädare diskuterade jag dock i första hand läget i fredsprocessen.

Anf. 2 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utbildningsministern för svaret på min interpellation.

Bakgrunden till den interpellation jag har ställt till utbildningsministern är just den som vi hörde utbildningsministern svara på i början. Jag läste ett pressmeddelande om det besök som gjordes i Israel av utbildningsministern. Syftet var tvåfaldigt, dels att fördjupa sig i fredsprocessen och träffa företrädare för de israeliska och palestinska sidorna, dels att stärka relationerna till Israel när det gäller forskning.

Jag är intresserad av både fredsfrågan, forskningsfrågan och frågan om högre utbildning, men jag har valt att fokusera på den sistnämnda om högre utbildning och forskning. När jag tog del av pressmeddelandet

framgick det att utbildningsministern skulle träffa företrädare för både Israel och Palestina vad gäller fredsfrågan. Däremot stod det ingenting om att det var möten planerade med palestinska företrädare för högre utbildning och forskning. Därför ställde jag min interpellation.

Jag tycker att det är bra att vi har internationella kontakter, att vi träffar representanter för andra länder och diskuterar utbildning och forskning. Att utbildningsministern väljer att åka till Israel har jag ingenting emot. Det är bra med utbyte och kontakter.

Det som är en brist är att kontakter inte har tagits med även den palestinska sidan. När jag lyssnar på utbildningsministern förstår jag att kontakterna med Palestina handlade om fredsprocessen, och det var inga träffar med några företrädare för universitet i Palestina. Det är en brist. Av flera skäl hade jag önskat att utbildningsministern hade tagit de kontakterna. Jag ska nämna tre som jag tycker är viktiga.

Ett skäl är att konflikten mellan Israel och Palestina har pågått under många år. Vi fokuserar på vikten av att hantera och lösa konflikten. Den är nyckeln till många konflikter i området och i världen. Hela världens blickar riktas mot området. Sverige har till och från haft en aktiv roll i fredsarbetet. Det har Sverige klarat därför att vi har haft en relation till båda sidorna, och en folkrättslig princip har väglett oss. Därför får vi inte riskera att vi marginaliserar vår egen roll genom att bli en del av polariseringen.

En resa skickar signaler. Om utbildningsministern besöker företrädare för den israeliska forskningen skickas signaler. Det hade varit bra om utbildningsministern även hade träffat företrädare för den palestinska sidan.

Det andra skälet är att högre utbildning och forskning stärker ett land. Ökad kunskap och kompetens gynnar fred, demokrati, bygger ett land, ger jobb och välstånd. Det är ett led i att vara med och bygga den palestinska staten.

Det tredje skälet är att den högre utbildningen och forskningen av förklarliga anledningar är relativt ung i Palestina och behöver stärkas och stödjas. Där har Sverige en viktig roll att fylla.

Nu blev det inget möte med palestinska företrädare från universitet och högskolor, men min andra fråga kvarstår: Vad avser utbildningsministern att göra för att stärka den palestinska högre utbildningen och forskningen?

Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Mitt råd till Thomas Strand är att inte politisera våra forskningskontakter. Försök inte att läsa in något i detta som inte finns. Om vi sätter på ett raster, glasögonen, och i vårt forskningssamarbete och i våra forskningskontakter med vissa länder därigenom tar ställning i politiska konflikter kommer mycket att kompliceras. Framför allt är det olämpligt.

Forskningssamarbete har Sverige med länder som har kvalificerad forskning på svensk nivå. Det är inget som jag etablerar som forskningsminister. Det etableras av våra forskare på våra lärosäten. När jag åker dit finns redan alla dessa samarbeten. Jag åker dit för att följa upp kontakter och samarbeten.

Israel är kanske ett av de länder som har flest Nobelpristagare i modern tid – jag har inte räknat exakt – i relation till hur stort landet är.

Självfallet befinner sig den palestinska forskningen på en nybörjarnivå. Palestina är ett land som ännu inte finns. Vi hoppas båda att det så småningom ska finnas. Det finns ett antal universitet som ägnar sig i huvudsak åt utbildning och en del forskning. Men det finns inte tillnärmelsevis den kvalitet i forskningen i de palestinska områdena som finns i Israel. Det är inget märkligt.

Däremot behöver det utvecklas, och därför bidrar Sverige med mycket bistånd till Palestina. Vi ger 700 miljoner kronor till den palestinska myndigheten från Sverige i år och i stort sett samma summa varje år. Dessutom förväntas EU, där vi är en del, ge ytterligare ungefär en och en halv miljard kronor i bistånd i direktstöd bara i år. Vi ger alltså ett omfattande bistånd och stöd. Det är dock inte jag som hanterar det i regeringen, utan det är biståndsministern.

Vi har ett forskningssamarbete med israeliska forskningsgrupper och israeliska universitet, och Kungliga Tekniska högskolan och Chalmers har ett tätt samarbete med det stora universitetet Technion i Haifa, som är ett av världens mest framgångsrika tekniska universitet. Börja inte uttrycka det i termer av att det innebär att vi tar ställning i politiska konflikter i regionen! Då kommer ni att bidra till att omöjliggöra forskningssamarbete, och det vore otroligt olyckligt. Låt forskningssamarbetet stå på egna ben, och politisera inte detta!

Anf. 4 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Jag har inte politiserat den här frågan – utbildningsministern vill få det dithän. Jag sade, vilket jag tror att utbildningsministern hörde, att det är bra att man tar kontakter med Israel om forskning och utvecklar det samarbetet. Det är viktigt att ha sådana kontakter. Men jag sade också att det är bra att stödja och hjälpa till när det handlar om att bygga en ny stat, Palestina. Det har varit ledstjärnan i svensk politik. Vi har varit ense om att vi behöver två stater sida vid sida, att vi ska ha både Israel och Palestina som lever i fred och demokrati. När man då ska bygga en ny stat är forskning och högre utbildning viktigt.

Det skickar signaler – utbildningsministern får tycka vad han vill om det – när man åker dit och besöker olika människor. Sverige har ändå hållit fanan högt vad gäller att ha kontakt med båda sidor. Det är det jag menar är väldigt viktigt i den här frågan, att dels prata med Israel om forskning, dels prata med palestinier om forskning.

Inför den här debatten har jag fått hjälp av riksdagens utredningstjänst att fördjupa mig i frågan. Det finns ett förnämligt dokument från EU som handlar om den högre forskningen och utbildningen i Palestina som är intressant läsning. Där anges att det finns 48 lärosäten som nu har högre utbildning. Låt nu vara att det är svårt att jämföra Israel, som har varit en stat under många år, med en stat som ännu inte finns men som vi hoppas ska komma till vad gäller nivån på högre utbildning och forskning.

Det är flera svenska lärosäten som i dag är involverade i program kopplade till universitet och lärosäten i Palestina. KTH, Lunds universitet och Sahlgreńska akademien har arbete för att bygga relationer och utveckla den högre utbildningen och forskningen i Palestina. Därtill kan

nämnas att det finns fler sådana exempel i vår värld på att man satsar på att utveckla det.

Om man läser det dokument som beskriver situationen i Palestina framgår det att det är viktigt att öka ansträngningarna vad gäller högre utbildning och få det att utvecklas.

Utbildningsministern nämnde att Sverige ger bistånd till Palestina, och det är sant. I den rapport som jag har fått från riksdagens utredningstjänst framgår det dock att Sveriges stöd till Palestina inte är fokuserat på utbildningssektorn. Jag tycker att det är beklagligt.

Jag tycker att även Sverige skulle öka ansträngningarna att vara med och hjälpa till att bygga en bra högre utbildning och forskning i Palestina. Det är viktigt av flera skäl, som jag har sagt tidigare. Det är ett sätt att bygga demokrati. Det gynnar en fredlig utveckling. Det gynnar att vi på sikt får två stater som lever sida vid sida under fredliga former. Här kan också Israel och Palestina vara med och samarbeta om högre utbildning och forskning.

Jag skulle vilja återvända till den fråga jag ställde: Vilka åtgärder kan utbildningsministern tänka sig att vidta för att stärka palestinsk högre utbildning och forskning, utan att politisera, men för att vara med i ett byggande av en bättre värld? Då är det inte bra om Sverige officiellt inte fokuserar på utbildningssektorn när det gäller biståndsarbete. Här borde vi hjälpas åt för att lyfta frågorna på olika nivåer med olika perspektiv.

Jag hoppas att den här debatten leder till att utbildningsministern tänker om och vill engagera sig för att stärka den högre utbildningen och forskningen i Palestina.

Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Om Thomas Strand vill diskutera med regeringen hur det svenska biståndet fokuseras på Västbanken får frågan ställas till biståndsministern. Utan att kunna frågan i detalj föreställer jag mig att det finns en rad olika överläggningar både med den palestinska myndigheten och med olika internationella aktörer där man tillsammans funderar på var olika insatser gör bäst nytta. Det är sjukvård, bostadsbyggande, vattenförsörjning i dessa delvis ökenområden och allt vad det nu är – och utbildning. Jag håller naturligtvis med Thomas Strand om att utbildning är jätteviktigt.

Om Thomas Strand vill diskutera den exakta avvägningen av utformningen av det svenska biståndet får frågan ställas till biståndsministern i regeringen. Jag har inte detaljkunskap om det här och nu, och det är inte heller mitt ansvarsområde.

Däremot har Sverige, precis som Thomas Strand sade, forskningssamarbete med i stort sett alla länder i hela världen. Forskare i Sverige frågar inte ministern vem de ska samarbeta med, utan de samarbetar med dem som de tycker att de har utbyte av att samarbeta med. Vi har samarbete med de flesta länder i hela världen. Det betyder inte att ministern eller regeringen åker dit och bestämmer att nu ska det vara samarbete. Samarbetet finns redan.

Då är det så att Israel, USA, Sydkorea, Kina och några andra länder har totalt olika politiska system och inriktningar, men där har vi omfattande forskningssamarbeten därför att de har byggts upp. Jag tycker inte att vi mer än i undantagsfall ska lägga politiska aspekter på detta samar-

bete. Det är forskarna som knyter upp dessa samarbeten. Det är högskolor och universitet som knyter upp dessa samarbeten. Ibland är det företag som i sin forskning och utveckling knyter upp dessa samarbeten. Jag tycker att det ska vara så. Jag tänker inte gå in och bestämma att man ska samarbeta med vissa länder och inte med andra. Det vore totalt fel att börja politisera forskningen på det sättet.

Att jag besöker Israel beror på att de har några av världens mer framgångsrika universitet, och det har ingenting med politik att göra. Sedan kan Thomas Strand och jag i övrigt diskutera Mellanösternkonflikten, säkert jättelänge. Det är möjligt att det är det Thomas Strand egentligen vill diskutera, men det är en annan debatt som vi får ta i ett annat sammanhang. Det finns klara skäl för Sverige att ha en hög nivå på forskningssamarbetet med de länder som har så kvalificerad forskning som Sverige har. Vi har samarbete med de flesta länder i världen i övrigt på forskarnivå och högskolenivå, och det är utmärkt. Sedan får frågan om hur biståndet ska fördelas ställas till biståndsministern.

Anf. 6 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Det går inte att bortse från att när vi pratar om Israel och Palestina pratar vi om ett speciellt område i vår värld. Världens blickar har varit riktade mot detta område i många år, och det finns en stark längtan efter att hitta en lösning på konflikten mellan Israel och Palestina. Därför är den här frågan viktig. När vi pratar i globala termer om internationellt samarbete är det viktigt att Sverige hjälper till att gynna fred, demokrati och utveckling.

Därför hoppas jag att regeringen inte tänker i stuprör utan att man när regeringen träffas diskuterar och för samtal om hur vi kan hjälpa till att bygga en bättre värld. Vi ska inte lägga oss i vad biståndsministern bestämmer, men regeringen måste ändå ha samtal om hur Sverige hjälper till att bygga en bättre värld.

När det gäller Israel och Palestina och utbildningsministern åker till det området tycker jag att det är ganska naturligt att man funderar på hur vi kan hjälpa till och bygga en bättre värld. Ministern såg själv muren och de ockuperade områdena, och då måste frågan ha kommit upp i huvudet: Hur påverkar det Palestina att bygga sin utbildning och sin forskning när man lever under ockupation och förtryck? Den frågan är oerhört angelägen att ställa.

Om man läser den rapport som EU har lämnat väcks frågan: Hur kan vi hjälpa till att stärka den palestinska statsbyggnad som pågår? Därför är det viktigt både för israeler och för palestinier att vi får en dialog om högre utbildning och forskning.

Jag hade hoppats på ett möte, men nu blev det inte så. Jag hoppas ändå att den här debatten leder till att utbildningsministern vill vara med och hjälpa till att fokusera på frågan: Hur är Sverige med och bygger en bättre värld?

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! När interpellanten nu vidgar frågan något och ställer frågan hur vi bygger en bättre värld kanske det föranleder en något större debatt än denna sista minut.

Men jag ska säga att jag i Ramallah i Palestina hade rätt långa överläggningar med president Abbas, med premiärministern och med finansministern. De är oerhört tacksamma för det engagemang som Sverige visar när det gäller statsbyggandet av det nya Palestina. Sverige är en av de största bidragsgivarna ekonomiskt och också när det gäller hur vi engagerar oss. Man är oerhört tacksam för det. Det fanns ingen kritik från deras företrädare av den art som Thomas Strand här framför. Men vi får hålla isär olika saker.

Att utveckla Palestina till att bli en egen stat som står på egna ben i fred med sitt framtida grannland Israel är något mycket viktigt. Svenskt forskningssamarbete för att upprätthålla kvaliteten på Kungliga Tekniska högskolan och Chalmers är en annan sak. Ibland löper dessa saker ihop. Men det föranleder olika politiska åtgärder.

Jag håller med Thomas Strand om att vi inte ska politisera forskningen. Men när han väl har sagt det kommer han ändå in på att detta sänder politiska signaler om att vi samarbetar med Israel. Ursäkta, men då säger jag följande: Försök inte skicka ut denna politiska signal om vår forskning. Vi har forskningssamarbete med länder som är framstående forskningsnationer. Man kan naturligtvis börja värdera dessa samarbeten politiskt, vilket vi gör i vissa sammanhang, till exempel när det gäller krigsmateriel, men detta är den vanliga grundforskning och den tillämpade forskning som våra lärosäten håller på med. Försök inte börja politisera det. Jag tror att det vore otroligt olyckligt både för svensk forskning och för det syfte som vi båda har, nämligen att skapa en bättre värld.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2011/12:290 om behov av högskoleutbildning oavsett lärosäte

Anf. 8 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Krister Örnfjäder har frågat mig varför jag väljer att dra ned på anslaget för grundutbildning till Linnéuniversitetet när nu arbetslösheten, särskilt bland unga människor, ökar.

Krister Örnfjäder har också frågat mig hur jag avser att tillgodose behovet av ökad efterfrågan på högskoleutbildad personal och samtidigt motverka den negativa befolkningsutvecklingen i regionen.

Regeringens övergripande politik för högskoleområdet är att åstadkomma högsta möjliga kvalitet på utbildning och forskning. För forskningen har regeringen därför ökat anslagen och premierar kvalitet tydligare i resurstilldelningen. Kvaliteten inom utbildningen har regeringen förstärkt genom ökade resurser och en utvecklad kvalitetsgranskning.

Jag vill understryka att förstklassig utbildning och forskning kan bedrivas vid såväl större som mindre lärosäten. Utbildning bör enligt regeringens mening finnas på många platser i landet, för att på så sätt underlätta för många att studera och för att bidra till kompetensförsörjningen i olika regioner.

Regeringen ser också positivt på att lärosätena stärker kopplingen mellan utbildning, forskning och innovation genom sin uppgift att samverka med det omgivande samhället.

När det gäller anslagen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå finns det flera skäl till att det för nästan samtliga universitet och högskolor sker förändringar under de närmaste åren. Förändringarna avgörs av generella faktorer och principer som är lika för alla lärosäten, såväl universitet som högskolor. Den största förändringen är att anslagen för de tillfälliga högskoleplatserna under 2010 och 2011 fasas ut. Detta är ingen nyhet, utan de tillfälliga platserna var just tillfälliga. Till detta kommer en omfördelning av anslag till följd av Högskoleverkets kvalitetsprövningar av de nya lärar- och förskolläraryrkesexamen som infördes hösten 2011. För att skapa förutsättningar för en god lärar- och förskolläraryrkesförberedelse omfördelades medel mellan lärosäten baserat på vilka examenstillstånd som hade beviljats.

En annan stor förändring är de indragningar som görs med anledning av att det från och med den 1 juli 2011 har införts studieavgifter för studenter från länder utanför EES och Schweiz. De indragna medlen används för att ytterligare stärka kvaliteten. Alla lärosäten har chans att ta del av dessa ekonomiska medel.

Min och regeringens avsikt är att fokus även fortsättningsvis ska ligga på kvaliteten i utbildning och forskning. Det är på det sättet vi långsiktigt stärker Sveriges internationella konkurrenskraft.

Anf. 9 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka för svaret.

Jag ska ge en bakgrund som är en liten framgångshistoria. Linnéuniversitetet fick som lärosäte en rivstart. Till första våren efter fusionen 2010 ökade antalet ansökningar med 50 procent jämfört med samma period året innan för Högskolan i Kalmar och Växjö universitet. De kommande tre terminerna var Linnéuniversitetet det lärosäte dit antalet sökande ökade mest i hela landet, sett till både det totala antalet sökande och antalet förstahandssökande. Till våren 2012 dalade det något. Men Linnéuniversitetet var fortfarande det lärosäte som låg på fjärde plats när det gäller ökningen av antalet sökande efter de stora lärosätena Uppsala, Lund och Stockholm.

Sett till antalet studenter har Linnéuniversitetet också rekordökat. När det bildades den 1 januari 2010 hade det 25 000 studenter. Förra året, 2011, hade man 42 000 studenter. Då talar jag alltså om individer.

När alla lärosäten fick ansöka om examensrätt för lärarutbildningarna var Linnéuniversitetet ett av endast fyra lärosäten som fick samtliga examensrätter. De övriga tre var Linköpings universitet, Malmö högskola och Göteborgs universitet.

Ett kvalitetsbetyg är att Linnéuniversitetet som enda lärosäte i södra Sverige har fått rätten att ge den statliga rektorsutbildningen.

Hösten 2011 antogs de första studenterna till det nyinrättade psykologprogrammet, och i januari 2012 undertecknade Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Landstinget i Kalmar län och Region Skåne en avsiktsförklaring som syftar till att Lunds universitet ska förlägga några av sina studieplatser på läkarprogrammet till Linnéuniversitetet. Linnéuniversitetets forskning håller i många fall världsklass.

Därutöver inrättades i slutet av 2011 tre Linnaeus University Centres som forskning av världsklass.

Fru talman! Kalmar kommun har gjort en bra utredning om universitetsstaden Kalmar 2020. Där står det bland annat att man tidigare brukade säga att en befolkningsökning var avgörande för en stads och en kommuns utveckling men att man på senare tid har fått revidera det till att även väga in utbildningsnivån hos invånarna. Med ett universitet i staden underlättar man för att hålla en högre utbildningsnivå hos invånarna. Dessutom gäller det att jobba för att studenterna stannar kvar efter avslutade studier.

Ett exempel på universitetets betydelse för Kalmar, och säkerligen också för Växjö, är att grund- och gymnasieskolorna i regionen, och framför allt i kommunerna, nästan enbart har behöriga lärare eftersom lärarutbildning finns i dessa kommuner.

Linnéuniversitetet arbetar aktivt med samverkan med regionens näringsliv och offentliga verksamheter, bland annat genom att studenterna får möjlighet att göra praktik hos företag och kan skriva examensarbete i samarbete med företaget och offentlig verksamhet i regionen.

Universitetet arbetar också med att hjälpa sina forskare att kommersialisera sin forskning genom egna företag eller i samarbete med redan befintliga företag.

Jag tycker att ministern i sitt svar på många sätt går mig till mötes i mitt resonemang. Men faktum kvarstår, nämligen att antalet platser har minskat. Universitetet får alltså mindre pengar. Jag vet och har förstått att det beror på att man har tagit bort de tillfälliga stöden, vilket ministern själv sade. Men om framgångssagan ska fortsätta behövs det mer pengar, inte mindre.

Anf. 10 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag håller med Krister Örnfjäder om att de regionala högskolorna är viktiga motorer för tillväxt runt om i landet. Då får vi inte glömma bort deras absolut viktigaste uppgift, nämligen att stå upp för samhällets kompetensförsörjning, exempelvis av lärare och sjuksköterskor, som oftast nämns när man besöker högskolorna.

Men det intressanta med denna interpellation är Krister Örnfjäders koppling till arbetslösheten, särskilt bland ungdomar. Jag håller inte med Krister Örnfjäder när han i interpellationen påstår att 13 miljoner i mindre anslag skulle utgöra ett hot mot Linnéuniversitetets framtidsplanering. Det är inte ovanligt att en skolnämnd i en mellanstor kommun gör ett överskott på 20 miljoner kronor varje år. Den passusen får man alltså ta med en nypa salt.

Precis som statsrådet nämnde finns det flera förklaringar: tillfälliga pengar, inaktiva studenter och omfördelning av platser utifrån kvalitetsgranskningar. Av Örnfjäders inlägg att döma har Linnéuniversitetet uppenbart klarat av examenstillstånden. Basen, principen, måste vara kvalitetskontroll av examenstillstånden. Bedriver man dåliga utbildningar på våra högskolor och lärosäten ska man inte bedriva utbildningar på statens uppdrag.

Vet Krister Örnfjäder hur gruppen unga arbetslösa ser ut? Skulle fler högskoleplatser per automatik lösa deras situation? Glöm inte bort att många ungdomar är arbetslösa just för att de inte har en gymnasieutbildning. Några har inte ens grundskolekompetens. Därför får man inte bara stirra sig blind på antalet högskoleplatser, utan det är också viktigt med

yrkesvux, lärlingsplatser och inte minst den eftergymnasiala yrkeshögskolan.

Det är inte ovanligt att många av de ungdomar som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen har en gymnasieutbildning men är felutbildade. De kan ha gått frisörprogrammet, men det är fullt inom den kvoten. De kan ha läst det gamla medieprogrammet, men det efterfrågas inte tillräckligt många journalister. Jag tycker att Krister Örnfjäder ska bredda perspektivet och se att vi inte kan fortsätta i det gamla socialdemokratiska spåret. Vi löser inte arbetslösheten per automatik genom att utan kvalitetskontroll bara expandera antalet högskoleplatser.

Anf. 11 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Varför kom Keynes ur modet? Det berodde på att när det var djup kris var alla alltid överens om att man skulle satsa, men när krisen började ebba ut och det började gå bättre igen var det aldrig någon som orkade dra tillbaka satsningarna.

När vi införde 10 000 tillfälliga studieplatser under den djupaste finanskrisen sedan 1930-talet, vilket vi gjorde 2008–2009 genom beslut som vi tog i enighet här i riksdagen, handlade det om platser som var just tillfälliga. Två år skulle de räcka. Vi var eniga om det. Nu har de två åren gått. Vi är inte helt ute ur krisen, men vi är på väg ut ur den, och därför upphör de tillfälliga platserna. Det är i grunden detta som Krister Örnfjäder nu kritiserar. Tillfälliga platser är tillfälliga. Det är detta det handlar om.

Regeringar förr i tiden i Sverige, oavsett partifärg – det var ju ofta socialdemokratiska regeringar, men det fanns även borgerliga – lät tillfälliga satsningar bli permanenta, för man orkade aldrig upphöra med de tillfälliga satsningarna. Den här regeringen orkar det.

Vi sade att de var tillfälliga. De är tillfälliga, och därför upphör platserna. Det har alla vetat om från början. Det är detta som Krister Örnfjäder beskriver som en neddragning.

Jag menar att vi agerar korrekt. Om krisen fördjupas på nytt kan riksdagen alltid besluta om ytterligare satsningar, men nu ser vi att vi är på väg upp ur krisen. Vi är långt från den situation vi var i 2008–2009. Därför är det rätt att dessa platser upphör till årsskiftet.

Jag tycker att det finns ytterligare två intressanta slutsatser att dra av Krister Örnfjäders resonemang, och på de punkterna håller jag med honom. Den ena är att Linnéuniversitetet har blivit en framgång. Jag tycker det. Det är klart att Krister Örnfjäder, som har sin hemvist i den delen av landet, är mest fokuserad på det universitetet. Jag och hela riksdagen, och även Krister Örnfjäder, måste dock fundera över slutsatser för hela Sveriges del. Vi kan inte ha särregler just för Linnéuniversitetet.

Det är intressant att det funkar så bra när två lärosäten går samman. På Krister Örnfjäders partikamrater i högskoledebatten brukar det låta som om det värsta som finns är att lärosäten skulle gå samman. När vi nu ser framför oss att antalet studenter i Sverige sjunker har jag och regeringen sagt att det kan hända att räddningen för en del lärosäten är att gå samman med andra. Jag hade en debatt här med fem tunga socialdemokrater, representerande var sitt län, som tydligt dömde ut den idén.

Prot. 2011/12:98
17 april

Svar på
interpellationer

Jag tycker att Linnéuniversitetet är ett mycket bra exempel på hur lärosäten kan gå samman och resultatet blir framgångsrikt. Det är precis vad det har blivit här.

Varför är det så? Jo, det är ett sätt att vidmakthålla högskoleutbildning även om varje lärosäte för sig inte skulle klara av att upprätthålla den höga kvaliteten. Tillsammans kan man nå en mycket hög kvalitet. Precis som interpellanten beskriver har detta nya lärosäte, Linnéuniversitetet, erövrat examensrätter på ett sätt som är framgångsrikt jämfört med många andra lärosäten i Sverige. Den ena slutsatsen är alltså att det fungerar att gå samman.

Den andra är: Jag fördelar gärna fler studentplatser efter söktryck, men övertyga det socialdemokratiska partiet om det, Krister Örnfjäder! De som skulle tjäna mest på det är naturligtvis de lärosäten där söktrycket är starkt. Det är de stora universiteten, och ett antal mindre högskolor skulle bli av med studenter. Jag tycker att det är en del i ett studentinflytande att studenterna själva bestämmer till vilka lärosäten de ska söka sig. Jag fördelar gärna mer studentplatser efter söktryck. Jag vet inte om Linnéuniversitetet totalt sett skulle komma ut som vinnare eller förlorare. Det överblickar jag inte så här spontant. Jag vet dock att det blir en väldig kamp i Krister Örnfjäders parti om vi ska gå in för detta. Men jag stöder Krister Örnfjäder i den principen.

Anf. 12 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Jag tycker att det är trevligt när man kan nå sådana här beröringspunkter som man kan jobba med tillsammans.

Jag vill börja med att vända mig till Roger Haddad. Man kan inte skriva en interpellation om hur mycket som helst. Jag har inriktat mig på Linnéuniversitetet just nu. Jag har ingenting emot att man gör satsningar inom andra utbildningsområden på en lägre eller mer förberedande nivå. Men detta handlar inte min interpellation om just nu, utan den handlar om att jag vill att Linnéuniversitetet ska kunna fortsätta utvecklas. Indirekt talade jag i och för sig om det som Roger Haddad var inne på, för jag sade att vi tack vare detta hade uppnått bra resultat även på andra områden – gymnasieskolor och annat – bland annat därför att vi får kvalificerade lärare. Kvalificerade lärare är ju vad som behövs för att vi ska få bra studieresultat, så att studenterna kan söka till universitet och högskolor.

Ministern inbjöd till att övertyga. Jag har ju varit med så länge att jag har hört ministrarnas samarbetspartner kalla detta för byggehögskolor. Det var så en gång i tiden. När vi byggde upp systemet menade ni ju att det bara var de lärosäten som fanns som var bra, medan de som skapades skulle bli väldigt dåliga. Som tur är har det visat sig att detta inte stämde.

Historia är historia, och nu vill jag gärna prata lite framtid, trots allt. 13 miljoner kan verka lite pengar. Jag har stor respekt för 13 miljoner. Det är dock inte summan i sig som är det största hotet, utan det är signalerna: När man väl har lyckats få i gång något som fungerar bra får man mindre pengar. Det kan bero på tidigare beslut, men det blir de facto ändå ett sådant resultat.

Linnéuniversitetet ville egentligen ha 30 miljoner mer. Omräknat får man alltså 43 miljoner mindre än man ville ha och – inte minst detta är viktigt – som man också har verksamhet för. Man ligger alltså över taket och ska nu in under taket. Det är där hotet kommer in.

Man sänder en signal till högskolor och universitet som säger: Ni har lyckats bra, men snurra nu ned spiralen!

När det gäller ungdomsarbetslöshet vill jag säga att vi alla lever efter våra egna erfarenheter. I min hemkommun och i mitt län är det inte som Roger Haddad beskriver det, tyvärr. Vi ligger illa till, men vi har en tillgång. Vi har nämligen ett universitet som går bra. Jag ser då gärna att ungdomarna har en möjlighet att söka vidare. Jag ser det också som en motor för att erbjuda arbetstillfällena i framtiden.

Jag tycker att ministern ska uppfatta mig som sin bästa vän när det gäller argumentation inom regeringen för vad pengar ska användas för i olika lägen och så vidare.

Man kan väl säga så här: Sydöstra Sverige är inte speciellt bortskämt när det gäller satsningar – varken nu eller historiskt. När vi nu väl får i gång någonting som fungerar bra vill vi naturligtvis gärna se till att det fortsätter.

Vi smålänningar är ganska vana vid att få klara oss själva. Om vi jämför med hur övriga system ser ut i Sverige ser vi att vi inte är bortskämda. Skäm bort oss lite, så att vi kan få lite mer pengar till universitet!

Anf. 13 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Jag tackar för det mer nyanserade inlägget av Krister Örnfjäder. Jag hoppas verkligen att vi är överens om principerna för högskolornas och universitetens tilldelningssystem, alltså hur vi ska tilldela högskolorna pengar.

Egentligen är min fråga till Krister Örnfjäder: Har Krister Örnfjäder något annat förslag kring det resurstilldelningssystem som regeringen och riksdagen har fattat beslut om som utgår från kvalitetskriterier och inte minst de examensgranskningar som Högskoleverket gör? Eller varför tar inte Krister Örnfjäder upp den tredje punkten, nämligen vikten av prioritering?

Vi kommer alla från olika valkretsar. Några av oss har ett universitet eller en regional större högskola. Det första budskapet till rektorn brukar alltid vara: Satsar ni på rätt saker? Ska ni satsa på åtta områden eller tre områden?

Uppenbarligen har Linnéuniversitetet lyckats bra. Då är frågan: Vad ska man vara spets på? Ska man vara spets på allting? Eller ska man ha en diskussion med regeringen om strategiska forskningsområden och kanske satsa övriga grundforskningspengar på basutbudet, nämligen det som vi var inne på tidigare, lärare, sjuksköterskor och andra?

Det var inte jag som hittade på kopplingen till ungdomsarbetslösheten. Krister Örnfjäder inleder sin interpellation med det och frågar regeringen varför man drar ned på anslaget i en situation där arbetslösheten, särskilt bland unga, ökar. Det är klart att det beror på hur målgruppen ser ut. Därför vill jag också peka på andra insatser, för det här är en prioriteringsdiskussion.

Ska vi utöka kapaciteten ytterligare på landets högskolor och universitet? Eller ska vi ta tag i de problem som vi har innan man över huvud taget blir behörig till högskola och universitet? Det handlar om dem som inte har slutfört grundskola och gymnasieskola och de som behöver en yrkesutbildning. Inte minst i Örnfjäders trakter efterfrågas praktiskt utbildade starkt.

Anf. 14 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Nej, det är inte rätt att dra ned antalet högskoleplatser vare sig på Linnéuniversitetet eller på något annat universitet eller lärosäte.

För mig är det en väldigt passiv politik – det är rent av en framtidsfientlig politik – att dra ned på antalet högskoleplatser när vi borde öka i stället.

Jag har en overheadbild här som jag har fått på ett besök på ett lärosäte i Sverige som visar 27 lärosäten i Sverige. Fem av dem får lite mer i pengar fram till 2015, men alla andra får neddragningar av sina takbelopp. Linnéuniversitetet ligger inte sämst till. Det finns de som drabbas värre. Men detta signalerar att utbildningsministern och regeringen minskar antalet högskoleplatser, vilket han själv bekräftar i sitt inlägg.

Ungefär 5 500 platser försvinner, om man jämför med hur det varit tidigare. Man kan titta på hur det är när det gäller 20–24-åringar och jämföra med år 2011. Vi har fler 20–24-åringar 2012, 2013 och 2014. Man borde hålla jämna steg och ha mer ambitioner för fler högskoleplatser.

När utbildningsutskottet besökte Bryssel för ett år sedan träffade vi en av kommissionärerna, som just tog upp det här med utbildningsåtaganden och ambitioner och som ställde den här frågan till oss från Sverige: Varför har ni i Sverige minskat era ambitioner på utbildningsområdet? Varför lägger ni er som ett medelmåttigt land? Varför tar ni inte ut steglängden?

Det är precis samma fråga som jag har till utbildningsministern när vi diskuterar Linnéuniversitetet. För det här gäller inte bara Linnéuniversitetet, utan det är en allmän trend att man drar ned antalet platser.

Vi behöver inte färre platser i högskolan. Vi behöver fler. Den budget som vi har lagt fram från socialdemokratiskt håll innebär att vi vill ha 8 700 fler högskoleplatser 2012. Vi vill ha 6 500 fler yrkeshögskoleplatser 2012 än vad regeringen lägger fram. Det här gör vi för att vi vill möta framtiden.

Vi talar om Linnéuniversitetet, som behöver fler platser för att möta behoven i en region där det finns problem med arbetslöshet. Det handlar inte bara om ungdomar. Ungdomar är givetvis en viktig målgrupp, för det är många som är arbetslösa. Men även vuxna som är arbetslösa behöver en utbildning. Därför känns det helt bakvänt att man drar ned på antalet platser.

Det är en passiv politik, och det är en politik som inte är modern. Utbildningsministern går i täten för den politiken. Vi ser kontrasterna mot en socialdemokratisk politik.

När det gäller Linnéuniversitetet eller när det gäller andra universitet är det viktigt att man får signaler om att vi ska utbilda fler ungdomar och fler vuxna för att möta framtiden och framtidens jobb.

Prot. 2011/12:98
17 april

Svar på
interpellationer

Anf. 15 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Vi kan börja med sifferexercisen. Thomas Strand har fel. Vi drar ned mer än vad Thomas Strand säger. Det fanns 310 000 heltidsstudenter förra året. Det var all time high. Det har aldrig funnits så många platser i svensk högskola som förra året. Det här dras ned med 16 000 under två år, till 294 000.

Det är riktigt att Socialdemokraterna vill ha 8 000 fler än vad regeringen vill ha nästa år. Men det är fortsatt så, Thomas Strand, att även ni drar ned. Eftersom vi drar ned 16 000 och ni vill ha 8 000 fler än vi drar ni också ned 8 000. Thomas Strand säger att ni ökar. Det är en bluff. Ni drar ju också ned. Ni drar ned något mindre än vad vi gör, men ni drar också ned, och det är motiverat. Ni gör rätt, Thomas Strand, när ni drar ned.

Varför då? Jo, antalet ungdomar sjunker nu väldigt kraftigt, och det har också ni insett – det har åtminstone de som räknar ihop era budgetmotioner insett. Det är därför som Sveriges kommuner har stått inför omfattande neddragningar i gymnasieorganisationen under ett antal år. Det föddes nämligen mycket färre barn i slutet av 90-talet. De där minskade ungdomskullarna går nu in i högskolan.

Det är stora förändringar. Det är otroligt stora förändringar. På fem år minskar antalet 20-åringar med 25 procent. Var fjärde ungdom försvinner ur åldersklassen 20 år under fem år framåt. År 2017 är det ungefär 25 procent färre ungdomar i 20-årsåldern. Det är en stor förändring. Och utslaget på Sveriges högskolor betyder det att var fjärde plats står tom jämfört med i dag.

Eftersom söktrycket inte fördelar sig lika blir det så att några universitet, de populära, fyller sina platser. Det blir några andra där det inte är ett starkt söktryck. Jag kan räkna upp dem. Det kan Thomas Strand också. Där kommer man kanske att halvera antalet studenter. I några fall är det ännu större neddragningar.

Det är mycket omfattande demografiska förändringar. Thomas Strand får det att låta ungefär som att det är jag som ligger bakom det här. Så är det inte. Det här är demografiska förändringar som beror på födelsekullarna under 1990-talet och de häftiga förändringar som skedde. Det måste vi väga in.

Om vi bygger ut antalet platser har vi om några år hur mycket tomma platser som helst, Thomas Strand. Det är så det kommer att bli.

Vi tänker inte dra ned lika mycket som antalet ungdomar minskar, så det finns utrymme för fler att gå på högskolan. Men det bygger på att de söker dit. Man kan inte tvångskommendera in folk. Men om några år finns det utrymme för en större andel per årskull att gå på högskolan.

Ungdomskullarna minskar. Därför gör ni rätt när ni drar ned antalet platser, för det gör ni också i era budgetberäkningar, Thomas Strand, trots att du inte vill kännas vid det.

Jag delar i hög grad uppfattningen att dessa utbildningar behövs i hela landet. Jag tycker att Linnéuniversitetet på det sättet är en väldig framgång. Det garanterar också på längre sikt högre utbildning både i Kalmar

och i Växjö. Det är två områden, som Krister Örnfjäder beskriver, där utbildningsnivån i befolkningen från början är lägre än på många andra håll i landet.

Jag tycker att det är bra. Den sammanslagning som har skett har in-
neburit en stor framgång. Det innebär att man säkrar utbildning på båda
dessa orter. Och man står starkare inför framtiden, även när ungdomskul-
larna nu minskar. Jag tror att den modell som Linnéuniversitetet har, där
lärosäten går ihop på det här sättet, med framgång skulle kunna användas
på fler platser i Sverige. Det är upp till lärosätena att själva bestämma
det, men man ska gärna åka till Växjö och Kalmar och studera fram-
gångsexempel på detta.

Thomas Strand sade att jag är framstegsfientlig för att jag drar ned
antalet högskoleplatser. Jag kan konstatera att samma beskrivning i så
fall gäller för Thomas Strand; han drar nämligen också ned antalet hög-
skoleplatser. Jag tycker att det är motiverat, eftersom ungdomskullarna
minskar kraftigt. Trots detta kommer vi att stå med väldigt många tomma
platser om några år, för ungdomskullarna minskar mycket mer än det
antal platser vi drar ned.

Anf. 16 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Fru talman! Jag måste använda några sekunder till Roger Haddads in-
lägg trots att det inte är till honom jag har ställt interpellationen.

Ingenstans i min interpellation kan Roger Haddad se att det finns nå-
gon motsättning mellan högre utbildning och gymnasial utbildning. Jag
bara konstaterar det. Däremot stämmer argumentationen. Ungdomar
som har gått ut gymnasiet ska ut på arbetsmarknaden. En del kanske inte ens
vill gå gymnasiet utan vill ut på arbetsmarknaden och kan då bli en del
av den höga ungdomsarbetslösheten. De finns i samma kategori. Det är
bara fråga om ålder och förkunskaper.

Det där är alltså lika giltigt, tycker jag, och jag ska försöka lova att
om Roger Haddad skriver en interpellation till en minister om gymnasial
utbildning ska jag försöka ställa upp på den och stödja honom i det reso-
nemanget. Det kanske är samma minister; vad vet jag.

Jag vill än en gång understryka behovet. Jag tycker också att det är
rätt att man går ihop på många olika sätt. Man behöver inte uppfinna
hjulet varje gång. Vi har många gånger som tes att tillsammans är vi
starka. Det stämmer i de flesta fall. Jag vet faktiskt inget exempel där det
inte stämmer. Linnéuniversitetet försöker fortsätta på den vägen genom
att söka samarbete med andra universitet, och med anledning av den
diskussion som var innan vill jag säga att vi samarbetar inte bara med
andra universitet i Sverige utan över hela världen, för det blir en vinna-
vinna-situation.

Jag är bara mån om att den här framgångssagan – som inte ska vara
en saga utan som ska bli verklighet – ska kunna fortsätta. Men för att den
ska kunna göra det behövs det resurser. Vi tycker att man från statlig sida
ska ägna stora resurser åt utbildning och gärna då vid Linnéuniversitetet.

Anf. 17 THOMAS STRAND (S):

Fru talman! Oavsett vad utbildningsministern säger kan jag konsta-
tera att vi har nästan 16 000 fler platser än den borgerliga regeringen när
det gäller högre utbildning. Vi har fler till högskolan och fler till yrkes-

högskolan, för vi har en annan ambition. Vi vill möta framtiden med att ge människor möjlighet att studera och förkovra sig.

Det handlar om ambitioner. Det är som Olof Palme sade: Politik är att vilja. Vi vill att fler människor ska gå till högskola och yrkeshögskola, och därför satsar vi mer pengar, nästan 16 000 fler platser än den borgerliga regeringen.

Det är en tydlig kontrast mellan borgerlig utbildningspolitik och socialdemokratisk utbildningspolitik. Det finns ett mål formulerat i Europeiska gemenskapen om att minst 40 procent av 30–34-åringarna ska ha en högre utbildning. Den svenska borgerliga regeringen lägger sig på 40–45 procent. Där tycker vi att vi måste ta ut steglängden, ha högre ambitioner och vilja mer, och därför säger vi att vi på sikt ändå bör ha målet att 50 procent ska ha en högre utbildning, alltså två år efter gymnasiet.

Jag tycker att den här debatten har visat att det skiljer. Här har Linnéuniversitetet fått fokus för neddragningarna. Men det är ytterligare 21 lärosäten som får det. Det visar på att det är skillnad mellan en politik som bedrivs av en borgerlig regering och en politik som bedrivs av en socialdemokratisk regering. Vi har nästan 16 000 fler platser än ni vad gäller satsningar på högre utbildning.

Anf. 18 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Nu lyckades Thomas Strand räkna med vuxenutbildningen, och då blir det mer. Men om vi tar högskoleutbildningen drar ni också ned, och det är det vi pratar om. Vi drar ned 16 000 platser vid högskolor och universitet – jag erkänner det. Ni drar ned 8 000, så stå inte och låt som om ni bygger ut. Ni drar ned.

Men det är rätt. Jag tycker att det är bra att ni gör det, och det beror på att demografin talar i den riktningen. Antalet högskoleplatser, Thomas Strand, måste väl ändå i någon mån kunna påverkas av hur många ungdomar det finns i landet. Det är väl inte en helt oväsentlig faktor att väga in? Att minska antalet platser när antalet ungdomar minskar kraftigt för att sedan bygga ut när det ökar igen, är det konstigt? Så har regeringar alltid gjort. Så har vi alltid gjort med vuxenutbildningen, så det är ingenting märkligt.

Däremot är det riktigt att det finns skillnader. De resurser som blir över när vi nu drar in platser bevaras i högskolesektorn. Vi använder dem till att höja kvaliteten på utbildningen. Det var ni aldrig intresserade av under er regeringstid. Det blev färre lektioner per student och lägre kvalitet på varje utbildning. Det var bara fler och fler platser.

Men akademisk utbildning är inte bara en stor, kvantitativ verksamhet. Det ska vara kvalitet och akademisk nivå på det hela, och det förutsätter att det finns lärare som har tillräcklig kompetens. Det förutsätter att man har undervisning och lektioner och lärartillgänglighet. Det prioriterades ned kraftigt under den stora expansionen på 1990-talet och i början av 2000-talet.

Nu prioriterar vi återigen kvalitet. De resurser som frigörs på grund av att det blir färre ungdomar stannar kvar i högskolesektorn och går till ökad kvalitet på utbildningar, även på Linnéuniversitetet, och det tycker jag är alldeles utmärkt.

Kvalitet kommer att vara ledstjärnan även framöver, och det är regeringens uppfattning att utbildning med hög kvalitet ska bedrivas på de

platser där det finns utbildning i dag. Man kan gärna titta på Linnéuniversitetet och se att man kan samarbeta och nå framgång på det sättet.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2011/12:321 om mandatet för regeringens samordnare Lars Leijonborg

Anf. 19 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Ingela Nylund Watz har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att klargöra vilket mandat Lars Leijonborg har som samordnare.

Astra Zeneca aviserade för två månader sedan att de skulle skära ned sin forskningsverksamhet i Södertälje efter att deras neurobiologiska forskning inte genererat något nytt läkemedel under mycket lång tid. Detta innebär att 1 100 eller möjligen till och med fler anställda i Södertälje mister sina arbeten. Förutom de problem som nedläggningen innebär för de enskilda anställda riskerar Sverige också att förlora värdefull kompetens i form av duktiga forskare och unika system för läkemedelsutveckling.

För regeringen är det därför viktigt att försöka ta vara på den unika kompetens som finns i företaget. För att på ett aktivt och konstruktivt sätt medverka till att kompetensen som utvecklats på Astra Zeneca tas till vara av andra aktörer tog jag initiativ till att tillsätta en samordnare.

Uppdraget är att samordna insatser på kortare sikt med anledning av nedläggningen av verksamheten i Södertälje. I uppgiften ingår att bidra till att diskussioner förs mellan företaget och olika aktörer som kan tänkas överta vissa funktioner och kompetenser. Under den förhållandevis korta tid som gått sedan Astras Zenecas tillkännagivande har flera initiativ tagits av olika aktörer, och en rad förslag på åtgärder diskuteras för närvarande.

Anf. 20 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret som jag dess värre måste säga är lite trist, vilket jag hade förväntat mig att det skulle bli.

Lars Leijonborgs mandat går ut redan om två veckor, men statsrådets svar saknar såväl besked om frågan jag ställer om omfattningen av Lars Leijonborgs mandat som konkreta besked om vilka åtgärder som nu diskuteras, även om det flaggas för sådana.

Statsrådets svar illustrerar därmed, tycker jag, regeringens okänslighet för det mycket allvarliga läge som Södertälje, södra Storstockholm och angränsande län nu har hamnat i.

Jag har dessutom noterat att statsrådet lite raljant, vilket inte är ovanligt, i några medier har sagt att regeringen lika lite som att driva bilföretag ska bedriva läkemedelsföretag. Därför undrar jag vem som har krävt det. Ingen här i kammaren, inte någon kommun, inga fackliga organisationer och inte heller jag har krävt det.

Fru talman! Den 31 mars blev det tydligt att Akademikerföreningen och Unionen på Astra Zeneca i Södertälje tappat förtroendet för Lars Leijonborg som statlig samordnare. Det är lätt att förstå dem. Efter att de den 16 mars för Leijonborg presenterat flera intressanta förslag som skulle kunna användas för att skapa intressanta miljöer i hela eller delar av anläggningen i Södertälje och hur man skulle kunna fånga upp kompetensen och länka in den i nya affärsverksamheter möttes de av detta besked av Lars Leijonborg som sände dem ett brev där han sade: ”Därför bör ni och det omgivande samhället kräva att AstraZeneca genomför denna avveckling i sådana former att så många som möjligt av medarbetarna kan hitta ny sysselsättning.” Mot ljuset av det, som jag tolkar det, mycket begränsade mandat som regeringen har gett Leijonborg blir ett sådant svar självklart.

Fru talman! Dess värre är jag rädd för att inte bara de fackliga organisationerna utan också kommunen och regionen börjar tappa förtroendet för regeringens vilja och engagemang. Beskedet att regeringens satsning på Sci Life Lab inte innebär att de unika forskningsmiljöerna i Södertälje, som nu friställs, kommer att tas till vara kommer faktiskt som en chock för kommunen, särskilt som hela eller delar av den här toppmoderna anläggningen mycket väl skulle kunna fungera som en viktig pusselbit i det life science-kluster som finns längs linjen Uppsala–Södertälje–Strängnäs.

En inkubator skulle här, som de fackliga företrädarna bland annat föreslog, kunna ta till vara den befintliga kompetensen och utrustningen och därmed garantera ny näringsverksamhet. Viljan och intresset av att etablera ny näringsverksamhet inom en sådan ram finns, som jag nämnde tidigare, bland nuvarande medarbetare men också bland utomstående aktörer. Detta har regeringen uppenbarligen missat eller valt att bortse ifrån.

Fru talman! Min uppfattning är att regeringen från första stund har hanterat situationen taffligt, men också nonchalant. Det saknas en samlad analys från regeringens sida av såväl de näringspolitiska som de regionalpolitiska konsekvenserna av nedläggningen. En sådan analys måste göras med flera departement och statliga myndigheter inblandade, helst under ledning av en ny samordnare för de statliga insatser som borde eller kan bli aktuella. Vad som saknas är helt enkelt en samlande kraft för att stödja och samordna det uppkomna läget i dess helhet. Den rollen borde regeringen ta när samordnarens uppdrag går ut om två veckor.

Fru talman! Astra Zenecas forskningsanläggning i Södertälje är toppmodern och i världsklass. Jag tror att det, när nu bara åtta månader återstår tills allt ska vara borta och stängt, vore bra om statsrådet kunde lämna besked i några frågor. Tänker regeringen svika Södertälje och södra Stockholm? Tänker statsrådet ge ett förlängt eller utökat mandat till Leijonborg?

Anf. 21 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Oavsett om Ingela Nylund Watz gillar det eller inte vill jag understryka att lika lite som regeringen går in och tar över byggnader i Trollhättan och fortsätter att driva verksamhet kommer vi att göra det i Södertälje. Det är inte där regeringens arbete är fokuserat. Vårt arbete är fokuserat på att den forskningskompetens som finns ska räddas kvar i

Sverige. Det betyder inte att man kan garantera att varenda person erbjuds ett jobb. Det finns inga sådana garantier. Det finns aldrig sådana garantier. Att vi nu genomför satsningar på svensk medicinsk forskning också i den här delen av landet som gör att det finns arbetsuppgifter för många av de duktiga forskarna är det som är mitt engagemang i detta.

Om byggnaden kan användas – det kan den säkert, men det är ju ägaren Astra Zeneca som avgör vem de säljer byggnaden till. Och vad som hamnar i den kan jag inte avgöra. Det är möjligt att Södertälje kommun har ett intresse för byggnaden och att det just i den byggnaden finns den typen av verksamhet, men för min del är det inte byggnaden som är i fokus. Det är forskningskompetensen och forskningsnivån i östra Mellansverige.

Det är inte därför vi drar i gång Sci Life Lab, för det har varit planerat i flera år, men det är därför det passar väldigt bra att den verksamheten ska byggas upp med rätt omfattande resurser precis i det ögonblick när många personer som har den typen av kompetens friställs i Astra Zeneca. Sedan finns det ingen garanti för att det är just de personerna som får en viss typ av jobb, men det är klart att det är den typen av kompetens som efterfrågas.

Jag ser framför mig att i forskningspropositionen som vi lägger fram i höst kommer medicinsk forskning att stå i fokus. Medicinsk forskning finns på många olika håll i Sverige, men det finns en betydande del i den region vi nu diskuterar. Det är inte – jag vill vara väldigt tydlig med det, eftersom Ingela Nylund Watz formulerar sig på det sättet – regeringens avsikt att garantera att det bedrivs verksamhet i en viss byggnad i Södertälje. Det är inte det som är samordnarens och regeringens ansvar, utan det är att se till att vi har medicinsk forskning av världsklass också i framtiden och att den kompetens som många av dessa människor innehar ska tas till vara i svensk forskning också i framtiden.

Anf. 22 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag har heller inte krävt att statsrådet ska se till att ta över lokalerna. Då har statsrådet helt missuppfattat min poäng med mitt första inlägg.

Låt mig påminna lite grann om hur läget faktiskt är. 1 100 personer har hittills blivit meddelade att de blir av med sina jobb. Utöver det, det borde statsrådet inse, kommer minst ytterligare ett par hundra människor som arbetar i Södertälje att bli utan jobb. Det är folk i servicenäringen. Det är tjänstenäringarna och det är underleverantörer. Det här skapar ju en mycket besvärlig situation i ett redan väldigt hårt drabbat Södertälje. Jag tror faktiskt, med tanke på den bakgrund som statsrådet har i Stockholmsregionen, att Jan Björklund har en viss kunskap om Södertäljes utsatthet, inte minst när det handlar om arbetslösheten. Men låt mig ändå dra några fakta för att påminna Jan Björklund.

Öppet arbetslösa och sökande i program och aktivitetsstöd är 13,8 procent jämfört med 8,7 procent i riket. Ungdomsarbetslösheten är 18 procent. Bland utrikes födda är arbetslösheten 26 ½ procent jämfört med drygt 20 procent i övriga landet. Det säger sig självt att Astras Zenecas nedläggning av forskningen i Södertälje kommer att få mycket allvarliga konsekvenser i ett redan synnerligen besvärligt läge, ett läge som natur-

ligtvis kommer att förvärras än mer på grund av regeringens brist på handlingskraft när det handlar om jobb- och tillväxtpolitik.

Men, fru talman, som jag sade i mitt första inlägg är det ingen som har krävt att regeringen ska ta över forskningsanläggningen i Södertälje eller lokalerna för den delen. Däremot vet jag att det är väldigt många Södertäljebor och invånare i kommunerna runt omkring som väntar på konkreta besked om vad regeringen egentligen är beredd att göra för att hjälpa till i det besvärliga läget, inte minst mot bakgrund av att situationen i Södertälje skiljer sig ganska drastiskt från hur det gick till i Lund. Där fick kommunen och det omgivande samhället två års frist av Astra Zeneca. I Södertälje ska processen vara slutförd på tio månader. Detta om något borde ha fått regeringen att visa ett större engagemang i frågan än man hittills har gjort.

I stället var beskedet till kommunledningen av Lars Leijonborg när han besökte kommunstyrelsen strax efter att han hade blivit utnämnd att Södertälje inte var hans ansvar, något som ministern nu bekräftar i sitt svar.

Fru talman! Jag tror inte att det finns någon motsättning mellan att se den potential som finns i Södertälje med de forskningsmiljöer som finns där i dag, som är helt unika och som riskerar att bli tomma, och det arbete som Lars Leijonborg har för att se till att framstående forskare finns kvar i Sverige. Jag tror tvärtom att det uppdraget skulle kunna gå att förena om regeringen tog ett bredare grepp, där man såg olika departement och olika myndigheter som en samlad resurs och faktiskt gav en samordnare ett bredare mandat än det Leijonborg har haft hittills.

Den här debatten menar jag alltså handlar om regeringens bristande förmåga och ovilja att ta på sig ledartröjan i ett väldigt allvarligt läge för en väldigt utsatt del av Sverige. Jag önskar därför att Jan Björklund kunde komma med lite mer positiva besked om att man tillsammans med regionen är beredd att göra mer och större insatser. Kan Björklund lämna några sådana besked? Vilka åtgärder är det som antyds i interpellationssvaret? Kommer Leijonborg att få förlängt eller utvidgat uppdrag? Vad händer om två veckor?

Anf. 23 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Ingela Nylund Watz säger å ena sidan att hon inte begär att regeringen ska gå in och rädda företaget eller själva anläggningen i Södertälje. I nästa andetag talar Ingela Nylund Watz inte längre om forskning utan om att rädda Södertälje, jobb och platsen i Södertälje. Det är två olika uppgifter.

Vi har båda arbetat i denna region under flera år, tillsammans, och jag vet mycket väl Södertäljes speciella situation när det gäller befolkningsammansättning, utbildningsnivå och en hög migrationsström under många år som gör att arbetsmarknadssituationen där är väldigt speciell. Det är dock klart att det i huvudsak inte är de som är forskare på Astra Zeneca i Södertälje. Det är alltså två helt olika problem vi talar om. De sammanfaller delvis, naturligtvis, men det är två helt olika problem.

När det gäller den medicinska forskningens kvalitet är det så som kommunalrådet i Södertälje själv sade i en tv-intervju, att det till och med är så att huvuddelen av dem som är forskare på Astra Zeneca i Södertälje kanske inte alls bor i Södertälje. De pendlar i stället dit varje dag. Den

forskargruppen är alltså inte i huvudsak beroende av om verksamheten är i Södertälje eller på Karolinska Institutet eller någon annanstans i denna region där det är pendeltågsavstånd överallt. Det är min utgångspunkt.

Det var det ena. Det andra är att Södertälje kommun naturligtvis har hamnat – och det har inte i första hand med forskning att göra – i en situation där en stor arbetsplats lägger ned, med de följdverkningar det får. Där anser sig Arbetsförmedlingen, vilket vi försäkrade oss om det första vi gjorde, ha de resurser som krävs för att göra de insatser som behövs för Södertälje. Det är alltså i huvudsak en annan kategori på arbetsmarknaden vi då talar om.

Sedan har Södertälje en väldigt speciell situation med en stor andel invandrare, och där är det andra generella åtgärder som inte löses bara på grund av Astra Zenecas omvandling. Det är generella åtgärder för att stärka invandrades ställning på den svenska arbetsmarknaden, vilket regeringen kommer att återkomma med senare i år.

Arbetsförmedlingen anser sig dock ha de resurser som behövs. Normalt hanterar Arbetsförmedlingen sådana här situationer från samhällets synpunkt. Mitt och regeringens primära intresse av att gå in i detta har att göra med att det är en av Sveriges mest forskartäta arbetsplatser, och många av dessa personer behöver räddas kvar för svensk forskning. Det är vår utgångspunkt.

Sedan kan man väl inte bortse från, Ingela Nylund Watz, att Södertälje är en del i en region med två miljoner invånare. Numerärt sett är detta ovanligt många jobb, men hade det varit en avlägsen plats någonstans långt ifrån andra orter och andra kommuner hade man varit mycket mer utsatt. Nu är Södertälje på gott och ont – i det här fallet skulle jag säga gott – en del av en Stockholmsregion som ändå har det mest omfattande arbetsmarknadsutbud som finns i vårt land. Det skiljer sig på det sättet från insatser i till exempel Trollhättan när ett företag lägger ned.

Arbetsförmedlingen bedömer att de har de resurser som krävs. Samordnarens uppdrag, som har kommit från Utbildningsdepartementet, handlar om att säkerställa att kvaliteten som finns i den medicinska forskningen bibehålls inom svensk forskning när Astra Zeneca nu läggs ned – inte nödvändigtvis i Södertälje, men inom svensk forskning.

Anf. 24 INGELA NYLUND WATZ (S):

Fru talman! Jag bara konstaterar att det inte finns några besked från Jan Björklund annat än att det är detta mycket specifika uppdrag som finns. Det är för övrigt bara fyra rader i ett beslut på Regeringskansliet. Det är precis vad det handlar om. När Lars Leijonborg kom till kommunstyrelsen i Södertälje var han alldeles ärlig när han sade: Södertäljes sak är inte min. Det gör dock inte regeringens ansvar mindre.

Däremot skulle man möjligtvis kunna tänka sig att det i Jan Björklunds roll som vice statsminister borde framstå som ett problem att det inte tas ett bredare grepp när man ser en kommun som visserligen har en omgivning på två miljoner invånare men som också har de djupa och allvarliga problem som Södertälje har. Detta kommer nämligen, naturligtvis, att innebära oerhörda konsekvenser för sysselsättningen och för Södertälje kommuns möjligheter att få upp sysselsättningen och se till att få skatteintäkter nog för att klara välfärd och omsorg i sin kommun.

Det är just detta som är poängen. Regeringen har givit ett snävt uppdrag via statsrådet. Ingen ser helheten. Ingen har heller brytt sig om att de anställda på Astra Zeneca via de fackliga organisationerna faktiskt till Lars Leijonborg den 16 mars levererade en lista på uppemot tio olika konkreta förslag som inte skulle innebära att regeringen skulle gå in och äga vare sig lokaler eller företag, men som skulle ha kunnat innebära att Södertälje med de resurser som finns där i form av unika, världsklassiga forskningsmiljöer hade kunnat tillvaratas för fortsatt verksamhet inom life science. Vad man efterlyste var bara att regeringen skulle ge samordnaren ett mandat som faktiskt gjorde det möjligt att tillvarata alla de möjligheter staten faktiskt redan har på olika sätt.

Det är tråkigt, det är trist och jag förstår att ingenting händer om två veckor.

Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! Jag tror att Ingela Nylund Watz ska ha lite tålamod. I Lund tog det ett år, och där är det nu fullt av verksamhet också i dessa lokaler. Jag förstår absolut att det är två olika perspektiv. Om man har Södertälje kommuns perspektiv och inte det svenska forskningsperspektivet på detta gäller det att få verksamhet – företagsamhet och annan verksamhet som ger jobb – i dessa byggnader och lokaler. Jag förstår det.

Det finns ingen statlig myndighet som någonsin kan garantera detta, men en erfarenhet är att det i en region som Stockholm snart kommer en ny fastighetsägare när det finns färdiga fastigheter. Jag kan inte garantera det, men det är mycket sannolikt. Astra Zeneca är mycket intresserade av att sälja fastigheter, och en ny fastighetsägare kommer att vilja fylla den med verksamhet – jag lovar. Man får ha lite mer is i magen och lite mer tålamod. Det kommer med säkerhet nya verksamheter dit i och med den fria företagsamheten och den dynamiska Stockholmsregion som finns här.

I Lund tog det ett år, men det är fullt av verksamheter där. Så kommer alltså att ske också här, men det är ingenting regeringen går in och beordrar. Jag vet inte vad Ingela Nylund Watz vill att jag ska göra. Ska jag gå in och besluta vem som ska ta över verksamheten i kåken, eller vad är det jag ska göra? Kåken är till salu, och det kommer någon ny ägare som kommer att vilja fylla den med ny verksamhet. Så kommer det att funka här också. Så funkar det överallt annars där detta händer, och det kommer att funka här också. Att jag ska ge besked i dag om vem som flyttar in där förstår jag dock inte hur det ska gå till, uppriktigt sagt.

Samordnarens uppgift handlar i stället om precis det vi här har diskuterat: Det handlar om att rädda kvaliteten på svensk medicinsk forskning. Den kan äga rum på denna plats i Södertälje, men den kan också äga rum på andra platser. Den är inte geografiskt bunden till en viss plats. Däremot kommer det säkert att finnas verksamhet på denna plats i framtiden också. Det är jag helt övertygad om, även om det inte är regeringen som beslutar om det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 26 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag påminner om att sammanträdet kommer att ajourneras under fem minuter, ca kl. 14.35, med anledning av finskt statsbesök.

9 § Svar på interpellation 2011/12:298 om bostadsbrist som tillväxthinder

Anf. 27 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Hans Ekström har frågat mig om jag anser att regeringen har något ansvar för situationen att bostadsbristen är ett allvarligt tillväxthinder där arbetskraftens rörlighet förhindras och arbetslösheten därför blir onödigt hög samtidigt som brist på arbetskraft råder, och om jag avser att vidta några åtgärder.

Jag delar Hans Ekströms bekymmer när det gäller bostadsmarknaden, liksom att bostadsbristen kan vara ett tillväxthinder. Problemen på bostads- och byggmarknaderna är många och stora. De är resultatet av flera års försummelser och politisk vanvård av ett område som är viktigt för såväl enskilda människors som landets välfärd. Självklart har jag och regeringen ett ansvar för att göra något åt detta. Att ändra kurs för en atlantångare är dock tyvärr något som tar tid.

Regeringen arbetar intensivt för att förbättra förutsättningarna för att det i framtiden ska finnas ett långsiktigt och hållbart utbud av bostäder som motsvarar hushållens behov och efterfrågan. Insikten om att bostadsmarknaden måste få leva på sina egna meriter, utan subventioner, är utbredd. Alldeles oavsett hur bra förutsättningar som ges påverkas bostads- och byggmarknaderna – liksom andra branscher – av finanskriser. Bostadsproduktionen var 2010 åter på väg upp mot rimliga nivåer när osäkerheten i vår omvärld återigen tilltog med följd att uppgången nu brutits.

Under den föregående mandatperioden försiggick ett omfattande arbete med att reformera förutsättningarna för de kommunala bostadsföretagen och för att få neutrala förutsättningar inom denna sektor. De nya regler som gäller sedan den 1 januari 2011 kommer på sikt att både stärka hyresrätten och skapa en smidigare bostadsmarknad.

För att ytterligare skapa förutsättningar för en väl fungerande bostadsmarknad har regeringen tillsatt en utredning som har till uppgift att se över hur hyresrätten kan stärkas, att villkoren för de olika boende- och upplåtelseformerna är neutrala samt hur möjligheterna för enskilda att hyra ut sin bostad kan förbättras. Att bo i andra hand är inget långsiktigt alternativ för den enskilde, men när bostadsmarknaden inte fungerar kan denna sektor ändå bidra till att skapa boendemöjligheter på kort sikt.

Våren 2011 trädde en ny plan- och bygglag i kraft, och vi har nu fått en ny instansordning för överklaganden med fem nya mark- och miljödomstolar och en mark- och miljööverdomstol. Syftet är tydlighet och snabbare processer. Regeringen ser nu över regelverket som rör plangenomförandet – vägen från beslutad detaljplan till färdigt bygge. Regeringen har också tillsatt en utredning kring de tekniska egenskapskrav som många kommuner ställer vid byggande i syfte att öka förutsägbarheten för dem som ska bygga. Under hösten 2011 har också förutsättningarna för bostadsförsörjningen i Stockholm setts över.

Allt detta arbete kommer att lägga grunden för den fortsatta bostadspolitiken och långsiktigt stabila och neutrala villkor för en sektor som är viktig för alla människor. Någon ”quick fix” finns inte, utan det som behövs är ett kontinuerligt och tålmodigt arbete där en rad olika, samverkande, åtgärder behövs för att åstadkomma ett bostadsbyggande på en hög och långsiktigt hållbar nivå.

Anf. 28 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag vill tacka så mycket för svaret. Efter vårpropositionens presentation förstår jag varför svaret på interpellationen dröjde till i dag, eftersom vårpropositionen innehöll en del åtgärder inom det bostadspolitiska området. Jag överskattar inte min interpellations tryck så att jag tror att hela paketet berodde på den, utan kanhända beror det mer på att verkligheten och ett samlat tryck från verkligheten, som också finns i den politiska debatten, om bostadsbristens problem för det enskilda samhället och ekonomin har gett intryck på regeringen.

Bostadsbristen hindrar människor att ta lediga jobb. Bostadsbristen hindrar företag att växa. Bostadsbristen hindrar att den mest lämplige får jobbet. Bostadsbristen skapar en svart illegal marknad. Bostadsbristen hindrar att människor kan studera. Det är alltså ett gigantiskt samhällsproblem som också har en väldigt hög ekonomisk kostnad för den enskilde och för samhället.

Bara beräknat på befolkningsutvecklingen borde – bedömare säger olika – ca 40 000 bostäder byggas per år, och förra året byggdes 23 000. Det var inte första året som vi låg långt under den nivån. Det är precis som statsrådet säger, att problemet med för låg bostadsproduktion har funnits ända sedan 90-talskrisen. Men krisen blir värre för varje år, också i och med omflyttningen av befolkningen i landet.

Till exempel är det i den här staden och regionen en förutsättning att man har en pappa med fet plånbok eller att mamma och pappa ställde en i bostadskön när man var nyfödd för att man ska kunna ta ett jobb. Det hindrar rörlighet i landet. Det missgynnar de barn och ungdomar som har föräldrar som inte har möjligheter att hjälpa dem, och det långt fram i livet. Jag tycker att det också finns en moralisk dimension på frågan.

I Länsstyrelsen i Stockholms analys av bostadssituationen säger man först och främst att bristande infrastrukturinvesteringar och kollektivtrafik är ett allvarligt hinder. Det handlar inte om att bygga hus. Det handlar om statens investeringsbudget. Det handlar om vilka investeringar kommuner och landsting kan göra inom den delen. Vad avser man att göra där? Tunnelbana till Nacka här i Stockholm är ett sådant exempel på en stor investering som kan ha stora effekter.

Förseningar på grund av överklaganden och handläggning nämnde Stefan Attefall. Där handlar det delvis om ett lagstiftnings- och regelsystem. PBL-kommittén, kommittén som utredde plan- och bygglagen, lade fram sitt betänkande om den kortade instansordningen 2005. Det låg i byrålådan till 2011. Vem är ansvarig för det? Jo, regeringen. Det är ingen annan som är ansvarig för att man har dröjt med att korta instanskedjan. Vem är ansvarig för resurserna till förvaltningsdomstolarna för att korta handläggningstiderna där? Jo, regeringen. Vem är ansvarig för handläggningstiderna hos länsstyrelserna, som skiljer dramatiskt mellan olika länsstyrelser? Jo, det ansvaret har också regeringen. Och regeringen

själv, när den hade ansvaret för en del planärenden, hade också planärenden som låg på hög. Så nog finns det ett stort regeringsansvar i frågan.

Anf. 29 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Jag håller med om mycket av den problembeskrivning som Hans Ekström gör om de långsiktiga problemen. Vi har under ungefär 20 års tid byggt hälften så mycket som våra nordiska grannländer har gjort. Vi har investerat mycket mindre i bostadssektorn än andra OECD-länder. Det här får konsekvenser ur både arbetskraftssynpunkt och tillväxtsynpunkt för möjligheten att välja studieort men också för enskilda människor som har ett boende som inte är tillfredsställande, antingen för att det är tillfälligt eller för att det är alldeles för trångt eller felaktigt på något sätt.

Det är brett arbete som måste till för att vi ska kunna möta det här problemet. Här måste staten, kommunerna och också de olika aktörerna på marknaden hjälpas åt. Här upplever jag att det faktiskt händer en hel del positiva saker i ett uppvaknande och ett gemensamt ansvarstagande som jag hoppas ska leda till något mycket gott.

Vad vi gör från regeringens sida är att vi försöker titta på hur vi ska få kortare tider från idé till färdigt bygge, alltså hela planprocessen. Det har gjorts en del i den nya plan- och bygglagen. Men det fanns också delar som inte utreddes i den utredning som föregick den nya plan- och bygglagen, kap. 6 som handlar just om mark- och exploateringsavtal och liknande frågor. Det jobbar vi just nu med för att få tydligare och bättre regler och kanske också för att stävja en del tokigheter som sker runt om i landet.

Vi tittar på detta med handläggningstiderna. Jag kan ta som exempel att de ärenden som låg på mitt bord med den gamla plan- och bygglagen har vi extraanställt människor för att minska, och vi har blivit av med ärendena. Tyvärr har det tagit alldeles för lång tid, tycker jag. Vi för också en dialog med mark- och miljödomstolarna om hur vi ska kunna hålla tempot upp även där.

Vi tittar också på bostadsförsörjningslagen. Vi har gett Boverket ett uppdrag att titta på hur bostadsförsörjningslagen bättre ska ta hänsyn till kommunernas regionala ansvar. Vi ser att kommuner alltför mycket tittar på sin lilla värld och glömmar att de ofta är en del av ett större sammanhang. Det gäller inte minst här i Stockholmsregionen men också Göteborgs- och Malmöregionerna. Detta uppdrag innebär nu att vi ska få både förslag på hur lagen kan skärpas och hur man på olika sätt kan följa upp denna lagstiftning. Det finns en del olika tankar och idéer som Boverket nu ska grunna på, och de kommer med ett förslag någon gång till sommaren.

Samtidigt jobbar vi också med att försöka få hyresrätten att fungera bättre. Vi kommer nu med förslag om sänkta skatter på hyresrätten. Vi underlättar nyproduktion genom att införa avgiftsbefrielse från fastighetsavgiften under de 15 första åren. Det innebär att småhustillverkare kan sälja ett hus och låna 100 000 kronor mer. Det motsvarar den kostnadsänkning man får under de första 15 åren – bara för att illustrera vilka effekter det kan få på de enskilda kalkylerna.

Det jobbas alltså på flera olika områden. Och, som sagt, det som har fått mycket uppmärksamhet har varit att vi också vill underlätta andra-

handsutyrning, helt enkelt för att underlätta för människor att komma över lägenheter som redan finns men som inte utnyttjas alls eller utnyttjas alldeles för lite. Det är som sagt på alla delområden som vi måste arbeta för att lösa den här problematiken.

Vad vi upptäcker är att den reformagenda som vi i regeringen jobbar med just nu är helt annorlunda än den som gällde de tolv åren innan alliansregeringen tillträdde. Då hände det inte mycket sett ur lagstiftnings- och initiativsynpunkt.

Anf. 30 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Det var väl den initiativkraften som gjorde att man lät PBL-utredningen ligga sex år i byrålådan. Med fem instanser, som det var i den gamla instansordningen, med dubbelprövningen enligt plan- och bygglagen och miljöbalken prövades många ärenden enligt båda dessa lagstiftningar. Olika instansordningar fick olika utslag i de olika domstolssystemen. Det var ett jätteproblem som regeringen bara lät ligga ett antal år därför att allt i utredningen inte föll regeringen på läppen. Det hade väl ingenting att göra med att man ville införa bygglovsplikt även för jordbrukets ekonomibyggnader, med tanke på vem som var ansvarig minister för de här frågorna? Jag tycker att det var en väldigt allvarlig försyndelse.

Ett annat stort problem inom den här sektorn, som handlar om just rörligheten på bostadsmarknaden, är den inlåsnings effekt som reavinstbeskattningen och förändringen av den har fått.

I och med att man har tak för hur mycket man får ta med sig i flytt ser vi inte minst i Stockholmsområdet att människor låses in i de bostäder de bor i för att det är så dyrt att flytta till en annan lägenhet. En flytt utlöser omedelbart en stor reavinst. Det gör att äldre människor bor kvar i sina lägenheter som ibland är för stora, och rörligheten minskar på bostadsmarknaden.

Detta hänger ihop med skattelagstiftningen. Jag inser att det inte är statsrådets ansvarsområde, men att rörligheten minskar hänger ihop med bostadsförsörjningen.

Precis som statsrådet var inne på tycker dessutom en del kommuner att det inte är attraktivt att få inflyttning. De tycker att de är ganska färdigbyggda och tar inte sitt samhällsansvar i ett större regionalt perspektiv. Vi ska inte nämna vid namn de kommuner i Stockholms län som inte tycker att det är bra för dem som redan bor där att det kommer in fler invånare och som har en medveten politik för att stoppa tillväxt för att det är bra som det är.

Detta är ett stort problem, och här har man heller inga regionala eller statliga påtryckningsmöjligheter. Det är ganska problematiskt att man inte kan ha en större och allvarligare dialog med de kommuner som stoppar det här.

Jag välkomnar som sagt att regeringen har tagit initiativ inom bostadsområdet också i vårpropositionen. Det är positivt. Alla de förslag som finns där delar jag inte uppfattning om, men det är bra att man tar avstamp i en del olika delar.

Man kan fundera över hur många nya lägenheter man frigör med förslaget att man ska kunna hyra ut bostadsrätt utan tillstånd och förändring av hyresnivåer och sådana saker. Jag tror att den största effekten är att

man gör ganska mycket svart uthyrning vit. Det är positivt och bra och inget att kritisera regeringen för, men det kanske inte får den stora nettoeffekt av nya lägenheter på marknaden som man tror. Den effekten är nog ganska kraftigt överskattad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 14.32 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka fem minuter med anledning av ett statsbesök av Finlands president.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.38.

Anf. 31 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Det var intressant att vi blev avbrutna av ett statsbesök från Finland. Jag har varit på studiebesök i Finland och kunnat notera att man där bygger ungefär dubbelt så många bostäder per capita som Sverige. Det beror säkerligen på många olika saker. En är att man har ägarlägenheter i Finland. Man har alltså många olika investerare som lägger pengar på att bygga nya bostäder. Det system som vi har infört i Sverige har en helt annan tradition i Finland.

Det beror också på att man i Finland har ett mer aktivt agerande från kommunal sida och också ett bättre samspel mellan den statliga och kommunala sidan när det gäller den regionala bostadsförsörjningen.

Det kan kanske bli frukten av det uppdrag vi har gett Boverket att titta på hur kommunerna kan åläggas ett regionalt perspektiv för sin bostadsförsörjning. Det är som Hans Ekström sade; det finns kommuner som tar ett stort ansvar för sin regions bostadsförsörjning, men det finns också kommuner som tar ett mycket begränsat ansvar.

Från kommunalt håll säger man ibland: Får vi bara mer infrastruktur och mer av det och det ska vi bygga mera.

Det intressanta är att kommuner med samma förutsättningar bygger olika mycket. Det går alltså att inom befintliga ramar bygga mycket mer och vara mer aktiv som kommun än vad många är.

Vi kan se det exempelvis i Stockholmsregionen där Stockholms kommun överträffar sina målsättningar från början av 2000-talet med råge medan andra kommuner underträffar sina målsättningar med stor marginal.

Det är för att förtydliga kommunernas regionala ansvar för bostadsförsörjningen som vi har gett det här uppdraget till Boverket. Jag tror att det kan vara ett verksamt medel för att komma framåt när det gäller att få kommunerna att agera mer aktivt.

Det som kännetecknar kommuner som är aktiva när det gäller bostadsförsörjningen är inte i första hand den politiska färgen. Om man har lång tradition av att ha bostadspolitiken som en högt prioriterad fråga och om man har ett långt och brett framskridet arbete med att ta fram detalj-

planer och byggbar mark bygger man mer. Kommuner som har liten kapacitet på Stadsbyggnadskontoret, låg prioritet när det gäller bostadsbyggande och jobbar med få projekt bygger mindre. Det sambandet är tydligt, och det är ett samband som jag tycker är viktigt att lyfta fram.

När det gäller rörligheten på bostadsmarknaden innebär naturligtvis varje skatt ett slags begränsning. Så är det på arbetsmarknaden också. Ur rörlighetssynpunkt kan därför ett idealt tillstånd vara noll kronor. Men vi har också ansvar för offentliga finanser, och vi har ansvar för att finansiera välfärdstjänster. Skatter måste tas ut någonstans. Vill Hans Ekström och Socialdemokraterna sänka skatten på reavinst välkomnar jag det förslaget med anledning av vårpropositionen eller höstens budgetarbete. Det ska bli intressant att se hur man finansierar det förslaget. Jag ställer gärna upp på det om man hittar en bra finansiering.

Jag ska också säga något om plan- och bygglagen. Det är lite för enkelt att säga att regeringen har legat stilla när det gäller den frågan. Den kom visserligen 2005, men det är ett omfattande och komplicerat beredningsarbete och en omfattande lagstiftning som först ska remissbehandlas, sedan behandlas i Regeringskansliet och därefter föreläggas riksdagen. Man måste också ha en framförhållning innan den träder i kraft. Det är skälet till att det tog några år att komma till skott.

Vi jobbar vidare med planfrågorna eftersom vi tror att det är ett område där vi kan göra mer för att förkorta plantider och därmed spara pengar. Tid är pengar i byggbranschen.

Anf. 32 HANS EKSTRÖM (S):

Fru talman! Statsrådet och jag har kanske olika tidshorisont. Sju års leveranstid på en lagstiftning tycker jag är lite väl långt, även om den ska beredas och genomföras i god ordning. Jag misstänker att det finns andra orsaker till att den har fått ligga ganska länge.

Det finns andra problem som har ställt till det – inte överallt i landet, men i min hemkommun. När jag pratar med bankfolk och byggare hemma konstaterar de att lånetaket är ett allvarligt problem när det gäller att hålla byggandet uppe. Det skapar ett problem som jag tror att man underskattade vid införandet av taket.

Jag delar statsrådets uppfattning att det nog inte i första hand är politiska skillnader som ligger bakom kommunernas handläggning. Det är mycket tradition och vilket handlag man har i samhällsplaneringsfrågor. Jag delar den uppfattningen. Det finns moderatledda kommuner i den här regionen som har skött samhällsplaneringen med den äran. Men jag tycker att staten och länsstyrelserna med större skärpa måste kunna tala med de kommuner som inte tar sitt ansvar i ett regionalt perspektiv.

Det finns kanske också möjlighet för staten att skriva avtal med kommunerna om att göra infrastruktursatsningar med motprestationen att de levererar ett visst antal lägenheter. Staten har starka instrument att avtalsvägen binda upp kommunerna. Det borde man använda mer än hittills.

Anf. 33 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! När det gäller bolånetaket vill jag säga att vi har haft en oerhört snabb utlåningstakt till hushållen. Vi har haft en hög skuldsättningsgrad, och den har ökat snabbt. Därför tillgrep Finansinspektionen

ett bolånetak, med de mandat man har. Långsiktigt är det sunt att man har en slant när man köper ett hus. Jag kan hålla med om att det kan vara problem för en del familjer som har goda löpande inkomster men inte någon buffert. Det är ju inte stopp för att låna pengar upp till 100 procent, men det blir med andra kostnader och på andra villkor.

Bolånetaket har nyligen utvärderats av Finansinspektionen som inte har kunnat se några dramatiska effekter när det till exempel gäller unga familjer som köper bostad. Vi ska följa frågan. Det bästa vore om vi hade byggt upp en tradition av bosparande; det är mitt partis åsikt. Då hade bolånetaket fungerat ännu bättre.

Det regionala perspektivet, som Hans Ekström lyfter fram, är intressant. Jag diskuterar gärna med socialdemokrater om hur vi ska utforma en bostadsförsörjningslag och vilka uppföljningsinstrument vi ska ha. Jag tror att det krävs ett samspel mellan stat och kommun och mellan stat och regioner när det gäller bostadsförsörjning. Människor betraktar exempelvis Stockholmsregionen som *en* bostadsmarknad och *en* arbetsmarknad, men våra system bygger på att varje kommun ser till sitt.

Det finns anledning att återkomma när vi får Boverkets förslag. Jag tolkar Hans Ekströms inlägg som att det finns en öppenhet från socialdemokratin att diskutera utformningen av en sådan lagstiftning.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2011/12:306 om nya växande näringsgrenar i Norrbotten

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Fru talman! Maria Stenberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att tillgodose både industrins och medborgarnas utbildningsbehov, för att de ska vara redo för de arbeten som nu växer fram i Norrbotten och Pajala.

Inledningsvis vill jag påpeka att näringslivets kompetensförsörjning rör flera olika politikområden, bland annat arbetsmarknads-, utbildnings- och näringspolitiken. Jag svarar i dag huvudsakligen utifrån de delar som ryms inom arbetsmarknadspolitikens område.

Frågan om att säkra näringslivets behov av kompetens är av central betydelse för att långsiktigt säkra vår konkurrenskraft och därmed vår välfärd. Regeringen arbetar med insatser för att säkra kompetensförsörjningen i ett långsiktigt perspektiv samtidigt som vi vidtar åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt här och nu.

Det reguljära utbildningsväsendet svarar för att tillgodose det långsiktiga kompetensbehovet. Regeringen har gjort stora satsningar inom utbildningspolitiken. Dessa omfattar bland annat utbyggnaden av den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen, yrkesvux, och inrättandet av den nya yrkeshögskolan och stora satsningar inom högre utbildning. Det är dock viktigt att utbudet av yrkesutbildningar fortsätter att utvecklas i samklang med arbetsmarknadens behov av kompetens. Det är också viktigt att unga människor inför valet av utbildningsinriktning informeras om möjligheter och efterfrågan på arbetsmarknaden och att de då tar

vara på de möjligheter till studie- och yrkesvägledning som tillhandahålls inom utbildningssystemet men också av Arbetsförmedlingen.

Det är inte görligt att via politiska beslut på kort tid ändra kompetensen hos befolkningen. Vad vi däremot kan göra inom arbetsmarknadspolitiken är att förbättra matchningen och tillvaratagandet av den kompetens som finns.

I syfte att förbättra förutsättningarna för den regionala kompetensförsörjningen gav regeringen Länsstyrelsen i Norrbotten i uppdrag att under 2010 etablera en kompetensplattform för bland annat en ökad samverkan kring kompetensförsörjning och utbildningsplanering. Detta arbete samlar aktörer från såväl utbildnings- som näringslivssidan och fokuserar nu på bland annat gruvnäringen och dess kompetensbehov.

När det gäller de arbetssökande fokuserar Arbetsförmedlingen på att sökaktiviteten ska vara hög och att de sökande bör vara yrkesmässigt och geografiskt rörliga. För den sökande som saknar tydliga formella kvalifikationer ska Arbetsförmedlingen kartlägga och vid behov validera den kompetens och kunskap som dessa personer besitter. Arbetsförmedlingen kan också, när så bedöms lämpligt, besluta om kortare arbetsmarknadsutbildningar inom bristyrken med inriktning mot tillverkning, transport, vård och omsorg med mera. Även utbildningar riktade mot gruvindustrin kan vara aktuella i det sammanhanget. Jag vill också erinra om att regeringen i maj 2011 möjliggjorde för deltagare i sysselsättningsfasen av jobb- och utvecklingsgarantin att ta del av arbetsmarknadsutbildning om deltagaren bedöms kunna få ett arbete i anslutning till avslutad utbildning.

Arbetsförmedlingen har nu, bland annat genom den nationella gruv- arbetsförmedlingen, rekryteringsresor och matchningsinsatser, genomfört särskilda satsningar för att bidra till att de kompetensbehov som finns i bland annat Norrbotten tillgodoses.

Regeringen följer de aktuella frågorna noggrant och kontinuerligt via sina myndigheter. Jag har också själv nyligen besökt LKAB i Kiruna samt vår nordiska utbildningsstiftelse med verksamhet i Övertorneå. Vid dessa besök har jag informerat mig om läget och de insatser som görs samt diskuterat bland annat hur vi kan medverka till att arbetslösa i andra delar av landet i högre utsträckning ska förmås att söka det stora antal lediga jobb som just nu finns i Kiruna och Pajala.

Mot bakgrund av vad jag har sagt här i dag avser jag för närvarande inte att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 35 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Det är härliga dagar att vara norrbottning, för det är framtidstro, det är tillväxt, och det växer fram nya jobb i Norrbotten och framför allt i Pajala. Basindustrin växer och frodas. En ny gruva har startat. Det, fru talman, är stort.

Välfärdens ryggrad finns till stor del i Norrbotten, och det är via basindustrins exportinkomster, för malmen, skogen och vattenkraften har under lång tid bidragit till det Sverige är i dag. Norrbotten har genom åren bidragit stort till framtiden. Och nu behöver Norrbotten satsningar och investeringar för att kunna fortsätta bidra till välfärdsuppbyggnaden.

Därför, fru talman, känns svaret från statsrådet Engström som en helt okej början. Jag hoppas verkligen på ett väldigt bra avslut i frågan om

satsningar från regeringens håll när det gäller Pajalas framtid och Pajalas behov.

Utbildning, kompetens och nya medarbetare är utmaningar för gruvindustrins företag i dagsläget, ja, inte bara för gruvindustrin förresten. Utmaningen ligger på service, transporter, vård och omsorg, och den stora dagsfråga som finns i Pajala i dag är kanske: Var? Var ska de nya medarbetare och nya medborgare som ska jobba i Pajala bo?

Malmfälten har under lång tid jobbat med frågan om de nya jobben, och en stadsomvandling av historiska mått är på gång. Nu står Pajala inför ett mycket stort rekryteringsbehov till sin nya gruva och till jobben runt omkring. Ingen ska kunna säga att Malmfältsområdet och dess invånare inte står inför stora utmaningar.

Det sägs, fru talman, att en gruvarbetare skapar jobb åt tre fyra andra. Det är inte fy skam. Det är en chans som behöver uppmärksammas. Tänk vilka utbildningsbehov som följer av den chansen!

Jag kan hålla med statsrådet Engström om att politiska beslut på kort sikt kanske inte ändrar kompetensen hos befolkningen. Men jag tror inte heller att det hjälper att dränera gymnasieskolan med 675 miljoner kronor under 2012. Det verkar i alla fall i mina ögon vara ett dåligt grepp för att säkerställa kvaliteten och ambitionen att utbilda sin befolkning för framtiden.

Vad jag vet har vi en skyhögt ungdomsarbetslöshet i Sverige. Alltför många unga lämnar i dag gymnasieskolan utan fullständiga betyg. Det är klart att framtidsinriktade satsningar på utbildning och kompetens inte bara är avgörande för framtiden för Norrbotten och Pajala utan är en fråga som berör hela landet.

Men, fru talman, den här interpellationen handlar om utmaningarna för Pajalas framtid när det handlar om utbildad och kvalificerad arbetskraft, arbetskraft som behövs inom gruvindustrin, servicen, vården och omsorgen, transportsektorn och så vidare. Många av de yrkena går det i dag att utbilda till med arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Återigen måste jag nog fråga statsrådet, även om jag tycker att svaret är en helt okej ansats, om hon och den borgerliga regeringen ändå inte har något mer i bakfickan när det handlar om Pajalas framtid och rekryteringsbehoven inom gruvindustrin, för Pajala är i dag en väldigt liten kommun med svenska mått mätt.

Jag undrar om statsrådet kunde säga något nytt, spännande om vad som komma skall när det gäller Pajala och Norrbottens framtid.

Anf. 36 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! När jag läste den interpellation som Maria Stenberg hade skrivit tyckte jag att det var jätteintressant, eftersom Pajala i Norrbotten har ungefär liknande utmaningar som vi har på många ställen i Västerbotten, som är mitt hemlän.

Som moderat företrädare tycker jag att arbetslinjen och jobb är det viktigaste vi har att lyfta fram. Det har varit vårt ledord när vi har diskuterat politik under många år.

I fredags presenterade vi i Umeå en Norrlandsrapport tillsammans med vår handelsminister Ewa Björling. Vi gjorde samma sak i Norrbotten och Kiruna för några veckor sedan.

Grunden till vår Norrlandsrapport är att vi har varit runt och lyssnat på människor, på norrlänningar, på deras berättelser, deras utmaningar och förutsättningar. Det är tydligt att kompetens och jobb är de stora frågor och utmaningar som vi står inför.

Det är jätteintressant att se på exportsiffrorna. Förra året toppade Norrbotten siffrorna när det gällde exporten. I år, för 2011, är det Västerbotten som ökar sina exportsiffror med 40 procent. Där är gruvindustrin en av de största sektorerna på exportsidan.

Här ser vi definitivt de stora utmaningar som vi har för att hitta rätt kompetens.

I min lilla kommun, i Lycksele, har man tillsammans med Luleå tekniska universitet startat en utbildning för att utbilda till bergstekniker. Det tycker jag är en positiv utveckling. Man kan se på de marknader som finns och säga: Här finns det ett kompetensbehov, och då öppnar vi upp för att starta utbildningar för att ordna rätt kompetens. Jobben är ändå det viktigaste vi har för att få behålla människor i vår norra del av Sverige.

Anf. 37 TOMAS NILSSON (S):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern säger i sitt svar att regeringen har gjort stora satsningar inom utbildningspolitiken och att frågan om att säkra näringslivets behov av kompetens är av central betydelse. Arbetsmarknadsministern säger vidare att regeringen arbetar med insatser för att säkra kompetensförsörjningen i ett långsiktigt perspektiv, samtidigt som man också vidtar åtgärder för att förbättra arbetsmarknadens funktionsätt här och nu.

Jag kan hålla med Maria om att det var ett rätt bra svar. Det är bra att arbetsmarknadsministern har ambitioner.

Men verkligheten visar något annat. Det saknas arbetskraft med rätt utbildning. Många norrbottniska företag har svårt att rekrytera arbetskraft, trots att det finns ett stort antal arbetslösa. Brist på arbetskraft finns inom gruvnäringen, bygg- och anläggningsverksamheten, precis som Maria har beskrivit, tillverkningsindustrin och besöksnäringen men även inom vården.

Vad gäller gruvnäringen har det varit känt i många år att gruvindustrin kommer att behöva rekrytera ett stort antal personer med rätt kompetens under de närmaste åren. Men vi har fortfarande inte sett några konkreta åtgärder eller offensiva satsningar från regeringen på utbildningar i vare sig Pajala eller Malmfälten. Det måste bli mindre snack och mer verkstad.

Fru talman! Var är satsningarna på yrkes- och arbetsmarknadsutbildningarna i Pajala och Malmfälten? Mellan 2010 och 2011 har antalet platser inom arbetsmarknadsutbildningarna i Norrbotten halverats. I stället befinner sig 1 300 norrbottningar i den så kallade fas 3. Det är en politik som är ogenomtänkt. Det gäller väl att i stället rusta de arbetslösa för de jobb som finns – inte placera dem i sysselsättningsåtgärder utan mål och mening.

I Malmfälten har vi många ungdomar med ofullständiga betyg från grundskolan och gymnasiet som riskerar att bli långtidsarbetslösa eller endast få tillfälliga anställningar. Att flera av de större företagen ställer krav på godkända gymnasiebetyg innebär att många av ungdomarna nyttjas att jobba i flera års tid på visstidsanställningar, och när det blir

dags att kvalificera sig in på LAS-listan får man sluta därför att man inte har fullvärdiga gymnasiebetyg. Därför behövs en storsatsning på yrkes- och vuxenutbildning.

Fru talman! Det behövs ett radikalt omtänkande i sysselsättningspolitiken. Regeringen måste inse att det finns en växande industri i Sverige som behöver kompetens, inte lågavlönad arbetskraft. Min fråga till arbetsmarknadsministern är: Vilka konkreta utbildningsåtgärder avser regeringen att genomföra i Pajala och Malmfälten, och när kommer de att genomföras?

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar för interpellationen. Jag håller med Maria Stenberg om att Norrland är väldigt viktigt för Sverige och Sveriges tillväxt. Det är också därför det är väldigt viktigt med de behov som den svenska regeringen har kunnat tillgodose för basindustrin när det gäller den långsiktiga energiförsörjningen, som är oerhört viktig för den energikrävande basindustrin.

Tomas Nilsson har kanske inte riktigt fått rätt uppgifter. I Norrbottens län har antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning ökat med 50 procent bara det senaste året. Det är väldigt viktigt för alliansregeringen att vi kan möta de behov som finns inom industrin.

För att slå hål på en annan myt: I dag är det ungefär 10 000 varje månad i Sverige som får en arbetsmarknadsutbildning. Det som Socialdemokraterna ofta hänvisade till 2006, när ni hade makten, var siffran 11 000.

Under den här tiden har vi dessutom satsat på yrkesvuxutbildning. Det som är specifikt med yrkesvuxutbildningen är att den är bristyrkesanpassad. Det är alltså ett samarbete mellan näringslivet, Arbetsförmedlingen och skolan, där man utbildar personer kortare eller längre tid för de jobb som det finns efterfrågan på.

Någonting som glädde mig väldigt mycket när jag besökte Norrbotten var hur man har förmått ungdomarna att välja utbildningar, inte minst inom teknik, kopplat till de lediga jobb som finns och den efterfrågan som finns hos arbetsgivare. Man har en väldigt stor andel både flickor och pojkar som söker den typen av utbildningar, och det är väldigt positivt.

Det som däremot är oroande, men samtidigt kan vara en utmaning, är att många som är anställda i Kiruna kommun söker anställningar inom gruvindustrin. De upplever antagligen att det är bättre anställningar med högre lön och bättre arbetsvillkor. Det gör att kommunen måste bli ännu bättre på att erbjuda bra villkor för sina anställda för att kunna behålla kompetens inom skola, vård och omsorg.

Det är viktigt att vi ger ungdomarna information om lediga yrken och framtidsyrken där de kan få anställning, så att de väljer rätt. Våra ungdomar är smarta. Om vi ger dem rätt information väljer de också rätt utbildning.

Vi har många flickor som söker tekniska utbildningar. Där går det åt rätt håll. Däremot har vi alldeles för få pojkar och yngre män som söker de tidigare typiskt kvinnliga yrkena. Det är en stor och viktig utmaning.

Det är viktigt med de satsningar som sker. I mars månad gick 500 personer på arbetsmarknadsutbildning i Norrbottens län. Det är också väldigt spritt med de utbildningar som leder till jobb i BD-länet. Det är till exempel svets- och plåtutbildning, yrkesförarutbildning, maskinförarutbildning och betongutbildningar, men också bergsutbildningar.

Det görs också ganska mycket från Arbetsförmedlingens sida för att få personer från andra delar av Sverige att söka de lediga jobb som finns i Malmfälten. Man anordnar till exempel rekryteringsresor och har startat upp en speciell gruvarbetsförmedling i Kiruna som jag besökt. Den ser till Malmfältens hela rekryteringsbehov. Arbetskraften i Norrbotten kommer säkert inte att räcka till riktigt för alla arbetstillfällen. Man kommer att vara beroende av att det finns arbetskraft från de södra delarna av Sverige som flyttar norrut. Det är väl en alldeles fantastisk utveckling! I stället för att norrbottningar ska flytta söderut är det nu en omvänd flyttsväng. Det är någonting som vi verkligen välkomnar från regeringens sida. Vi vill bidra till att rusta arbetskraften.

Anf. 39 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Jag roade mig med att titta på lite siffror inför denna interpellationsdebatt. I Pajala bor det i dag 6 270 människor. På Arbetsförmedlingens hemsida finns det 13 lediga jobb. Det finns 179 Pajalabor som är anmälda som öppet arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Men det är 53 Pajalabor som tycks ha fastnat i regeringens återvändsgränd, fas 3. I jobb- och utvecklingsgarantin för unga finns det 39 Pajalabor.

Det är klart att det finns en hel del att göra, och det finns en hel del arbetslösa Pajalabor att jobba med. Därför tittar jag ivrigt vidare i Arbetsförmedlingens statistik och inser plötsligt att det är tre Pajalabor som går en arbetsmarknadsutbildning. Förra året vid den här tiden, då gruvetableringen också var ett väldigt hett ämne, var det ändå sju Pajalabor som hade fått chansen och möjligheten att gå en arbetsmarknadsutbildning. Det känns lite fjuttigt, fru talman, och det känns också väldigt ostrategiskt.

Trots att statsrådets svar på min interpellation var långt verkar det inte riktigt ha landat i verkligheten, inte i Pajalas verklighet i alla fall. Det var väl tur att regeringen till slut gav i uppdrag till Länsstyrelsen i Norrbottens län att jobba med kompetensfrågorna år 2010. Till saken hör att en gammal erfaren gruvarbetare sade till mig en gång att det tar minst sju år att starta en ny gruva. Northland Resources startade sitt gruvarbete 2003. Det är tacknämligt att det bara tog regeringen fyra år att fila på uppdraget till Länsstyrelsen i Norrbottens län, så att vi slapp vänta ännu längre.

Fru talman! En norrbottning kan i dagsläget knappast vara helt nöjd med regeringens politik för Norrbotten. Varför det? kan man undra. Jo, därför att det nästan inte finns någon statlig politik för ett växande Norrbotten, som har väldigt stora utmaningar.

Det handlar om en växande arbetsmarknad, men också om befolkningssituationen i Norrbottens små kommuner, som Pajala med sina 6 270 invånare. Det finns små möjligheter att själva klara av bostadsbyggen, gymnasieskolan, där regeringen sparar hårt, och ett växande behov inom vård och omsorg. Ska Norrbotten och basindustrin klara av att vara en ryggrad i välfärdsbygget behöver regeringen satsa på Malmbanans

kapacitet, färdigställa Norrbotniabanan och se till att bygga den där järnvägen till och från gruvan i Pajala.

Det borde ligga i arbetsmarknadsministrerns intresse att övertyga sina regeringskolleger om att detta gynnar arbetsmarknaden. Det ger fler och nya jobb som ger exportinkomster, som i sin tur bidrar till den inhemska köpkraften. Det borde vara ett prioriterat ämne för en arbetsmarknadsminister som har en arbetslöshet på nästan 8 procent att jobba med.

Jag blir ändå lite nyfiken, fru talman, på vad detta avsnitt i slutet av statsrådets svar egentligen står för: "Vid dessa besök har jag informerat mig om läget och de insatser som görs samt diskuterat bland annat hur vi kan medverka till att arbetslösa i andra delar av landet i högre utsträckning ska förmås att söka det stora antal lediga jobb som just nu finns i Kiruna och Pajala." Min nyfikenhet består i om arbetsmarknadsministern kan vara lite konkret och tala om hur det skulle kunna gå till.

Anf. 40 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Jag tycker att de åtgärder som arbetsmarknadsministern har vidtagit hittills mot de brister vi har på arbetsmarknaden, framför allt för våra unga, är väldigt bra. Vi har sänkt arbetsgivaravgiften för unga under 26 år. Det ger ett ökat incitament för att få fler unga in på arbetsmarknaden. Vi har ökat antalet utbildningsplatser. Jag tror att vi kan vara helt överens om att det som är det viktigaste i dag är kompetensutbildning, fortsatt vidareutbildning och framför allt att vi har en utbildning som kan kvalificera oss in på arbetsmarknaden. Dessutom är det viktigt att vi kan få yrkesvuxutbildningar för specifika kompetenser och specifika arbetsplatser. Det tycker jag är en positiv utveckling för att lyfta in framför allt unga på arbetsmarknaden.

Jag var tvungen att reagera på Maria Stenbergs beskrivning av Pajalagruvan. Det tar sju år att starta en gruva. Startade man Pajalagruvan 2003 hade den socialdemokratiska regeringen ett ganska långt försprång när det gäller att skapa incitament att förbättra utbildningen och kompetensen för att åtgärda de brister som finns.

Anf. 41 TOMAS NILSSON (S):

Fru talman! Maria talade om sju år, och det är klart att det är lång uppstartstid för förberedelse av en gruva när man väl vet att den ska etableras.

Jag försöker beskriva den situation vi har i dag. Statsministern var upp till Pajala, och vi talade då mycket om arbetskraftsinvandring. Egentligen ligger frustrationen i mycket av det vi beskriver i detta att vi redan i dag har en arbetslöshet uppe i Malmfälten. Vi använder oss av ett antal hundra visstidsanställda, det vill säga ungdomar som inte har kompletta betyg. Företagen ställer krav på komplett gymnasiebetyg om man ska ha möjlighet till tillsvidareanställning. Det innebär att dessa ungdomar kommer att jobba i visstidsanställningar i över fyra år. Det är sådant man måste åtgärda. Därför är det viktigt med dels vuxenutbildningar som gör att man har möjlighet att läsa upp sina betyg, dels de arbetsmarknadsinriktade utbildningarna.

Detta har lett till frustration uppe i Malmfälten. Vi har sett detta tillsammans med fackföreningar och företag. Återigen har vi tagit stort ansvar. Vi sitter nu och diskuterar teknikcolleget med möjlighet till yrkesinriktade utbildningar. Det ger även en möjlighet för vuxenutbildningar. Detta är något som kommer till också på grund av att vi upplever en passivitet från regeringen. Därför tar vi återigen ansvar och försöker få till dessa utbildningar.

Jag vill återigen ställa frågan: Vilka konkreta åtgärder, i detalj, kommer att genomföras – och när?

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! I gruvnäringen krävs kvalificerad arbetskraft. Många utbildningar som nu efterfrågas är sådana som man varken kan eller får anordna inom arbetsmarknadspolitiken. Gruvnäringen söker bland annat ingenjörer och geologer. Jag tror att det är viktigt att vi har en arbetsmarknadsutbildning som har ökat markant, som jag nämnde. Den har ökat med 50 procent i Norrbottens och Västerbottens län. Den kan tillfredsställa behoven av kortare utbildningar.

Jag vill ändå vända mig lite grann till Tomas Nilsson när vi talar om ungdomar och möjligheterna för dem att få en bra grund att stå på. Det är ju precis det som är utmaningen i Sverige: Ungdomar som har hoppat av skolan eller har fel utbildning har svårt att komma tillbaka. Det vi nu har gjort är att vi har satsat på flera olika delar. En viktig del är att försöka motivera ungdomar att gå tillbaka till skolan. Vi har en särskild folkhögskolesatsning för att motivera dem. Senast i går fick jag siffror på de första resultaten från folkhögskolesatsningen. Den visar att så många som 38 procent av eleverna väljer att gå tillbaka och få jobb eller utbildning. De har fått motivation, vilket är jätte viktigt. När de kommer tillbaka till skolan har de möjlighet att få det förhöjda studiebidraget på 6 500 kronor i bidragsdel var fjärde vecka, vilket är en bra stimulans och en morot.

Men sedan har vi också de ungdomar som inte vill gå tillbaka till skolan, i varje fall inte just nu. Då är det viktigt att arbetsgivarna använder de många anställningsstöd som finns. De gör att en ungdom utan utbildning som har varit långtidsarbetslös ger arbetsgivaren en kostnad på under 3 000 kronor per månad. Där behöver vi fler arbetsgivare som kan hjälpa till, för jag tror att om ungdomar kommer in på arbetsplatser kan man också se vad de kan behöva bygga på för att rusta dem att få en anställning långsiktigt. Då kanske de också blir mer motiverade att läsa upp sina betyg, gå tillbaka till skolan eller få en annan och kortare utbildning.

Vi behöver ha flera olika delar i arbetsmarknadspolitiken. Utbildning är en del och lärlingsutbildningar i gymnasiet är en annan. Arbetsgivare ska använda de anställningsstöd som finns. Vi måste hjälpas åt, helt enkelt. Det finns ingen quick fix. Men det är också viktigt för regeringen att säkerställa de behov som vår industri har av kompetent arbetskraft. Det gör vi genom stora satsningar på utbildningsområdet.

Yrkesvux är någonting som inte fanns under Socialdemokraternas period. Där läser i dag 24 000 vuxna personer en utbildning som är direkt efterfrågad på arbetsmarknaden och som leder till att man kommer i jobb. Även yrkeshögskolan, som varvar utbildning med praktik, är bra

för vuxna personer som kanske inte vill sitta i skolbänken hela dagen. En stor andel av dessa får jobb.

Det finns alltså många olika delar där vi ska hjälpas åt. Men framför allt gäller det att Arbetsförmedlingen i Kiruna, som ska se över Malmfältens kompetensförsörjning, jobbar brett. Det handlar dels om att norrlänningar ska få jobb, dels om att titta lite längre och se till att andra personer, utrikes födda geologer och ingenjörer kan komma upp till Norrbotten och vice versa.

Det finns många olika delar. Jag delar synen på problembilden, men vi jobbar kraftfullt för att hitta lösningar.

Anf. 43 MARIA STENBERG (S):

Fru talman! Jag började min interpellation med att säga att det är härligt att vara norrbottning med alla dessa fantastiska dagar som vi har framför oss när vi ska starta nya gruvor och arbetsmarknaden växer.

Framtidstron i Pajala är påtagligt stor. Det är glädjande. Kommunens mål är att man ska växa från 6 270 invånare till 10 000. Men det är klart att det finns jättestora utmaningar, för detta är en liten kommun långt uppe i landet. Det handlar framför allt om de företag som behöver nya välutbildade, kompetenta medarbetare. Och det är inte bara basindustrins företag, utan det gäller även vård och omsorg och tjänstesektorn.

Arbetsmarknadsministern hänvisar till att många av de kompetenser som nu Malmfältsområdena och Pajala behöver för sin gruvetablering är geologer och så vidare. Men mycket av jobben handlar om sådana som svetsare, chaufförer, undersköterskor och medarbetare inom andra servicesektorer som man skulle kunna använda arbetsmarknadsutbildningar till för att se till att dessa näringar får välutbildad arbetskraft.

Då skulle det vara jättebra om Arbetsförmedlingen ökade sin ambition på arbetsmarknadsutbildningar i Pajala från tre till många, många fler. Den dagsaktuella siffran på Arbetsförmedlingens hemsida är tre och ingenting annat. Och det är drygt 50 personer som finns i fas 3.

Utmaningarna och möjligheterna för Norrbotten och för Pajala är stora. Men det skulle vara bra om arbetsmarknadsministern ändå kunde lämna ett besked om huruvida det finns någon ambition från den borgerliga regeringen om att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildningar i Pajala från tre till många fler.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M):

Fru talman! Det var en intressant diskussion, tycker jag. Det är viktiga frågor som Maria Stenberg väcker. För att gå tillbaka till hennes hemkommun Pajala har den lokala Arbetsförmedlingen fått extra resurser. Vi har satsat ganska mycket på möjligheten att öka arbetsmarknadsutbildningarna. Deltagarna i jobb- och sysselsättningsgarantin har också möjlighet att få en arbetsmarknadsutbildning. Det ändrade regeringen förra året.

Det finns alltså en ambition att göra fler insatser med en ökad kvalitet. De arbetslösa personerna ska få träffa sin handläggare oftare än tidigare. Vi talar om en fördubbling av insatserna för långtidsarbetslösa. Det är inte regeringen som ser till exakt vilka personer i Pajala som ska få en utbildning. Det är en fråga för myndigheten Arbetsförmedlingen. Det

finns pengar, det finns resurser och det finns också en ambition att rusta personer för de lediga jobb som finns.

Jag vill också nämna att när det gäller transportbranschen specifikt har Arbetsförmedlingen utbildat 300 chaufförer de senaste två åren i Norrbotten och Västerbotten för att möta efterfrågan på arbetsmarknaden. Det har också utbildats ytterligare 50 chaufförer inom det reguljära systemet. Det är ett exempel på en bra arbetsmarknadsutbildning som leder till jobb. Det är denna typ av utbildningar som vi vill se mer av, där man verkligen försöker matcha personer som är arbetslösa mot de lediga jobb som finns både i Norrbotten och på andra ställen.

Jag välkomnar diskussionen. Detta är en viktig fråga för regeringen, för basindustrin och Norrbotten är viktiga för Sveriges utveckling.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2011/12:98
17 april

Svar på
interpellationer

11 § Svar på interpellation 2011/12:285 om Sveriges ansökan om utsläppsrätter

Anf. 45 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Årade ledamöter! Årade åhörare! Jens Holm har, med anledning av att Sverige har lämnat in ett förslag till tilldelning av utsläppsrätter inför den tredje perioden i EU:s handelssystem för utsläppsrätter för koldioxid, frågat mig följande:

Är det miljöministerns ställningstagande att det är rimligt att Sverige får en så pass hög gratistilldelning av utsläppsrätter?

Hur kommer miljöministern att verka för att handelssystemet fungerar bättre?

Kommer miljöministern att verka för att kompletterande åtgärder till handelssystemet införs, exempelvis en europeisk koldioxidskatt?

Jag tackar för frågorna och ska försöka besvara dem i turordning.

Till att börja med vill jag betona att Sverige inte *begär* några utsläppsrätter. Jag kanske till och med ska börja med att förklara att det här handlar om klimatfrågan och om hur vi ska få ned klimatutsläppen. Vi i EU har delat upp det här i två områden. Den tunga industrin som får utsläppsrätter kallas för den handlande sektorn. Resten av hela samhället har vi andra beslut och lagstiftningar för.

Då kommer vi tillbaka till systemet med utsläppsrätter, det vill säga den handlande sektorn och den tunga industrin med kanske 12 000 anläggningar i Europa. Sverige begär alltså inte några utsläppsrätter, utan det nya systemet för fri tilldelning som gäller från och med 2013 baseras på tilldelningsregler som är harmoniserade och gäller för hela EU, 27 länder.

Reglerna för tilldelningen baseras på riktmärken och produktion, det vill säga vad som faktiskt händer i industrierna. Enskilda medlemsstater kan alltså inte själva påverka tilldelningen till företagen i detta skede. I det sammanhanget vill jag påpeka att Sverige verkade för att en så stor andel av utsläppsrätterna som möjligt skulle auktioneras. Jag har själv som före detta EU-parlamentariker förhandlat om de här reglerna. Jag har tyckt att det är viktigt att vi har gemensamma regler i hela EU, att vi ser till att det blir tuffa regler som gäller och att ingen kan smita undan.

Utifrån det regelverk som har satts upp för tilldelningen är det alltså rimligt att Sverige får en hög tilldelning av utsläppsrätter. Principen för fri tilldelning för den tredje handelsperioden baseras på av Europeiska parlamentet och rådet fastställda produkttriktmarken. Produkttriktmarkerna har konstruerats efter de 10 procent mest koldioxideffektiva anläggningarna i varje sektor inom EU. Man har alltså tittat på de bästa anläggningarna och den bästa möjliga tekniken. De är konstruerade så att koldioxid-effektiva anläggningar gynnas vid tilldelningen. Det innebär att de anläggningar som har gått före och förbättrat sig, till exempel vad gäller användning av biobränslen, gynnas särskilt av tilldelningsreglerna. Vi har anledning att glädja oss åt att svenska företag ligger väl framme. Men vi måste också förstå att en jämförelsevis hög tilldelning inte är ett uttryck för en önskan om utrymme för ökade utsläpp utan i stället en uppmaning för jämförelsevis låga specifika utsläpp.

Fråga två gäller hur jag kommer att verka för att handelssystemet ska fungera bättre. Regeringen anser att handelssystemet är ett kostnadseffektivt sätt att minska utsläppen. Det blir en marknadsfunktion. Prisnivån på utsläppsrätter är i nuläget låg, vilket till stor del beror på nedgången i ekonomin i EU. Tanken bakom ETS, det vill säga handelssystemet, är att det ska vara ett långsiktigt system för att minska utsläppen. Som i alla handelssystem kan priserna variera över tid. Vi har sett både mycket låga priser och mycket höga priser, och nu har vi mycket låga priser. Det är dock bekymmersamt om den låga prisnivån består under en lång tid eftersom det riskerar att inte ge tillräckliga incitament för investeringar i klimativänlig teknik, vilket i sin tur skulle äventyra den långsiktiga kostnadseffektiviteten och i längden också klimatmålen.

Regeringen verkar fortsatt för att förutsättningarna ska öka för att EU ska kunna besluta om att minska utsläppen med 30 procent till 2020. Det är EU-målet och vore det mest rättframma sättet att stärka handelssystemet, det vill säga att öka trycket i hela det europeiska handelssystemet. Runt om i EU arbetas också med andra förslag för att stärka handelssystemet, exempelvis genom att påverka utbudssidan av utsläppsrätter. Vi deltar i dessa diskussioner och analyserar vilka effekter sådana förslag har. För oss är det viktigt att kostnadseffektiviteten i EU:s klimatpolitik bibehålls.

Till sist har vi frågan om kompletterande åtgärder till handelssystemet, till exempel en koldioxidskatt. Redan i klimatpropositionen 2009 konstaterar regeringen att anläggningar som ingår i systemet i princip inte bör ha ytterligare styrmedel eftersom det inte minskar de totala utsläppen utan bara påverkar var inom systemet de sker.

Det är däremot en skillnad i den icke-handlande sektorn. Där har regeringen drivit hårt i förhandlingarna om förändringar av energiskattedirektivet att den icke-handlande sektorn ska ha koldioxidskatt. Nuvarande regler är föråldrade och inte samordnade med andra mer nyligen antagna EU-åtgärder. Huvuddelen av förslaget är att införa obligatoriska regler om att medlemsstaterna ska ha en koldioxidskatt i den icke-handlande sektorn. Vi jobbar väldigt mycket och väldigt hårt för detta i Ekofinrådet med finansministrarna och också när miljöministrarna träffas.

Anf. 46 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tackar Lena Ek för svaret. Det är inte särskilt ofta vi debatterar EU:s utsläppshandelssystem. Det är egentligen ganska logiskt eftersom detta är ett beslut som är fattat på EU-nivå. Det lämnar inte särskilt stora utrymmen för flexibilitet, vilket miljöministern var inne på.

Precis som miljöministern har jag också ett förflutet i EU-parlamentet och har varit med och förhandlat om det här handelssystemet. Jag tror att jag och Lena Ek tycker att det är lika viktigt att det här verkligen blir ett system som levererar. Om man ska få ett handelssystem som levererar är det flera saker som ska fungera, men låt mig stanna vid två viktiga saker.

Den ena är att antalet utsläppsrätter som finns i systemet inte blir för många och att antalet successivt bringas ned. Det ska vara en utsläppskurva som går ganska stadigt nedåt så att det helt enkelt blir färre och färre utsläpp.

Det är också viktigt att man redan från början sätter ett pris på utsläppsrätterna så att man får ett förhållandevis högt pris på att släppa ut koldioxid.

Jag är mycket orolig för det utsläppshandelssystem som finns i dag. När jag skrev den här interpellationen låg priset på en utsläppsrätt på ungefär 80 svenska kronor. Det är egentligen alldeles för lågt enligt alla bedömare. Jag tror att man ibland brukar ha som riktmärke att priset ska vara ungefär 30 euro för en utsläppsrätt, det vill säga ungefär 300 kronor. Det är alltså många gånger högre än vad det är i dag. I dag ligger priset på ungefär 6 euro, det vill säga ungefär 60 kronor, per utsläppsrätt.

Jag tycker att vi i Sverige har ett mycket stort ansvar att se till att det här blir ett robust system som verkligen levererar. Jag studsade till när jag såg Lena Ek uttala sig, jag tror att det var i tidningen Miljöaktuellt, och hylla att svensk industri får en stor andel gratis utsläppsrätter med den svenska ansökan. Det är precis sådana saker som gör att systemet förfelas. Ju mer gratistilldelning vi har i systemet, desto sämre kommer det att fungera.

Jag kan hålla med om att det är svårt att gå in och i detalj reglera ett system som redan är beslutat, men jag tycker att ett minimikrav borde vara att vi har en minister som inser vidden av det stora problem som vi har med handelssystemet i dag. Det tycker jag faktiskt inte att miljöministern riktigt gör.

Några konkreta åtgärder som jag vet att man diskuterar för att det här systemet ska fungera bättre är att man till exempel ska ha ett golvpris, alltså ett minimipris, för utsläppsrätter. Man kan kanske lägga det på 30 euro per utsläppsrätt. Är det någonting som miljöministern tycker är lämpligt? Tycker miljöministern att vi i det här akuta läget ska plocka bort flera utsläppsrätter än vad som finns i systemet i dag? Miljöministern nämner någonting om att man ska påverka utbudssidan när det gäller utsläppsrätter, men jag förstår inte riktigt vilken den svenska linjen egentligen är. Vilken nivå tycker Lena Ek att en utsläppsrätt ska ligga på i dag? 6 euro per utsläppsrätt, är det en lämplig nivå? Jag hoppas att du inte tycker det.

Anf. 47 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! EU:s utsläppshandelssystem är relativt nytt. Ett handelssystem med utsläppsrätter är ett marknadsbaserat system för att sätta pris

på koldioxidutsläpp. Just att sätta pris på miljön och använda marknadsmechanismer är ett bra sätt att styra mot en grön ekonomi. Det är ett bra sätt – ett liberalt sätt, skulle jag som centerpartist vilja lägga till. Det gläder mig därför att Jens Holm i sin interpellation understryker vikten av ett robust och välfungerande handelssystem. Det är inte alltid som Jens Holms parti bejakar marknadslösningar, men i det här fallet gör Jens Holm det, och jag är väldigt glad att det kan få komma fram här i kammaren.

Oavsett om det handlar om miljöskatter eller ett handelssystem för utsläppsrätter är det viktigt att sätta pris på miljön. Som jag sade är EU:s utsläppshandelssystem relativt nytt. Det viktiga har under de här första perioderna varit att få i gång ett handelssystem och få en prissättning på koldioxid. Innan utsläppshandelssystemet sjösattes fanns en diskussion om huruvida vi kan åstadkomma en gemensam koldioxidskatt och sådana saker inom EU. Det var inte en möjlig väg. Att sätta pris på koldioxid är en väg som man har kommit överens om.

Jag och Centerpartiet är helt överens med Jens Holm om att utsläppsrätterna i så stor utsträckning som möjligt ska auktioneras ut och att vi successivt måste sänka taket. Då får vi ett bättre fungerande handelssystem. Men nu har vi inte ett system där alla utsläppsrätter auktioneras ut. Vi har ett system där utsläppsrätter *delas* ut ifrån, under den här tredje perioden, riktmärken och produktion. Precis som miljöminister Lena Ek påpekade är det inte något som Sverige begär, utan det är någonting vi får utifrån hur systemet är konstruerat.

Jag tycker att det är en berättigad fråga att ställa till Jens Holm om han inte tycker att det är rimligt att Sverige efterlever det gemensamma regelverk som vi har och delar ut utsläppsrätter utifrån detta. Om man tänker sig att man inte skulle göra det – eftersom en hög tilldelning av utsläppsrätter i det här systemet innebär att man har en koldioxideffektiv anläggning – vilken signal skulle man då skicka till företag som har gått före på klimatområdet och uppnått resultat? Då skickar man ju signalen att det straffar sig att gå före.

Jag tycker att det är viktigt att vi diskuterar ett framtida system nästa period med mer av utauktionering och lägre tak. Det skulle ge ett bättre fungerande system, men systemet i dag skulle på intet sätt bli bättre fungerande om Sverige inte delar ut utsläppsrätter till våra företag utifrån det regelverk som faktiskt finns på bordet.

Anf. 48 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Eftersom vi har åhörare här i dag, vilket är väldigt roligt, skulle jag som en del av svaret vilja förklara lite hur systemet fungerar.

Diskussionen om klimatfrågorna i Europa är uppdelad på två områden. Det ena är den tunga industrin som här kallas för den handlande sektorn. Den är med i det här systemet med försäljning av utsläppsrätter. Tanken är att det ska fungera som en marknad som blir trängre och trängre och där klimatutsläpp blir dyrare och dyrare så att industrierna därför ska investera i bättre teknik.

Det andra området rör resten, alltså småföretagen och resten av samhället, och detta har vi annan lagstiftning för. Där vill vi gärna ha en EU-gemensam koldioxidskatt, vilket vi diskuterade alldeles nyss.

Det här systemet är konstruerat så att man tittar på den bästa tekniken, de 10 procent av tekniken som är bäst inom en bransch eller sektor, och så sätter man en regel för hur den bästa tekniken ska se ut. Sedan tilldelas företagen utsläppsrätter. Nu i början har de varit gratis. I höst kommer de här utsläppsrätterna att auktioneras ut.

Svensk industri får ganska många utsläppsrätter, men det beror på att företagen faktiskt har varit bra. Det visar på fördelarna att gå före. De har investerat i det här och dragit ned på utsläppen, och därmed har de fler utsläppsrätter än vad de egentligen skulle behöva, för varje industri eller företag som deltar tilldelas ett antal utsläppsrätter. Tanken är att det ska vara lite trångt, och så ska man köpa till om man behöver ifall man är dålig och släpper ut mer än vad som behövs.

När nu svensk industri har utsläppsrätter över, betyder det att de har varit dåliga eller varit bra? Det betyder faktiskt att de har varit bra, och det europeiska systemet ska belöna den som är bra.

Då vill Jens Holm att vi ska gå in och reglera i det här marknads-systemet. Jag tycker inte det, därför att jag tycker just att signalen är bra och att de som har gått före ska ha en fördel på grund av detta. Varför skulle de annars göra det? Vad är legitimiteten i systemet annars?

Jag är emot att bryta sönder det här, därför att jag tycker att konstruktionen är bra. Konstruktionen är nämligen den att de här utsläppsrätterna minskar med 1,74 procent varje år. Sakta går det här alltså nedåt och kostymen blir trängre och trängre. Det ska bli dyrare och dyrare, och samtidigt ska utsläppen minska.

Långsiktigt innebär den här nedtrappningen med 1,74 procent per år – jag vet inte hur många som ägnar sig åt procenträkning, men räknar man ut det över decennier blir det ganska mycket när man multiplicerar det – att riktmärket för 2013 är 80 procent, och för 2020 ska det ha blivit en nedskalning som resulterar i att man har 30 procent av det här riktmärket. Det är alltså en rejäl nedtrappning.

Vad är då det bästa sättet att skärpa det här systemet? Är det att gå in och bryta sönder tilldelningen eller incitamenten för företagen? Jag tror inte det. Jag tror att det absolut bästa sättet att skärpa systemet är att försöka öka EU:s klimatmål från 20 procent som sätter reglerna för handelssystemet till 30 procent. Det skulle innebära en skärpning i alla de här olika delarna – bästa tillgängliga teknik, kvottilldelning och auktionering – och den nedåtgående kurvan skulle bli skarpare.

Jag tror att det bästa vi kan göra är att fokusera på det.

Anf. 49 JENS HOLM (V):

Fru talman! Det är bra att Lena Ek är pedagogisk och försöker förklara för åhörarna vad den här debatten handlar om. Det skulle vara ännu bättre, och jag skulle bli tacksam, om jag fick konkreta svar på mina frågor.

Det här handlar om ett marknadsbaserat system, precis som Roger Tiefensee säger, men även om man är varm anhängare av marknadsbaserade system borde man tycka att de här systemen ska fungera. Bara det faktum att det är ett marknadsbaserat system borde inte räcka, utan man borde faktiskt lägga fram konkreta förslag för att det ska fungera på riktigt.

En av mina frågor till Lena Ek var just ifall hon tycker att det skulle vara rimligt att Sverige driver att det ska finnas ett bottenpris för utsläppsrätter i handelssystemet. Jag vet att det har diskuterats till exempel bland brittiska parlamentariker, och jag tror att man talar om en nivå på ungefär 30 euro per utsläppsrätt. Det skulle innebära att vi inte kan sjunka ned till de nivåer där vi ligger i dag på 6 euro per utsläppsrätt.

Varför är det då så viktigt att vi sätter ett relativt högt pris på utsläppsrätterna? Det är för att det här är den tydliga signalen som vi sänder ut till industrin. Ifall vi har högre pris på att släppa ut blir det lättare att gå före och ställa om sin industri och se till att den släpper ut mindre.

Jag kan instämma i att det på något vis är ett liberalt resonemang att man ska använda sig av det styrmedlet. Det förvånar mig att jag inte hör någonting i den riktningen från miljöministern, men du har ju fler möjligheter att svara.

Det här systemet handlar om att det är stora företag – Fortum, SSAB, Eon, Vattenfall, Boliden AB och så vidare som redan i dag gör stora vinster. Nu kommer de att få gratis utsläppsrätter. De kommer att få så mycket utsläppsrätter att de inte kan göra sig av med dem utan måste sälja dem på marknaden. När de har fått gratis utsläppsrätter i ett system där dessa egentligen ska auktioneras ut kan de slumpa ut dem på marknaden. Vad kommer då att hända med priset på utsläppsrätter? Jo, det finns stor risk att priset kommer att rasa ännu mer, och hela systemet kommer att krackelera. Vad har vi då vunnit?

Miljöministern tar upp att ett bra sätt att öka integriteten och funktionssättet i utsläppshandelssystemet är att EU ska ha högre ambitioner i klimatpolitiken, att man ska skala upp EU:s mål till att minska utsläppen med 30 procent. Det tycker jag är jättebra. Det är precis det som vi i oppositionen har drivit på inför varje ministermöte, men regeringen driver det aldrig på ministermötena. Det står inte inskrivet i den svenska positionen.

Jag vill därför fråga Lena Ek om det nästa gång hon åker på ett ministermöte i Bryssel klart och tydligt kommer att stå att den svenska regeringen kommer att verka för att EU:s minskningsmål ska höjas från 20 procent till 30 procent. Kommer det att vara den skriftliga svenska positionen?

Anf. 50 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! Jag vill rikta ett tack till miljöminister Lena Ek för det pedagogiska upplägget med att försöka förklara ett rätt så komplicerat handelssystem. EU:s utsläppshandelssystem är nytt, och det är inte perfekt.

Det räcker inte, precis som Jens Holm sade, med ett marknadsbaserat system. Nu har vi fått en handel, om än med alldeles för låga priser för att bli riktigt styrande. Då är frågan hur vi får ett handelssystem att fungera bättre. Mer auktionering, som signalerar priset direkt vid tilldelningen, och en successivt minskad tilldelning ger ett bättre fungerande system. Nu får vi leva med det system vi har och som vi gemensamt har beslutat om i Europeiska unionen.

Jens Holms interpellation var ju ställd till miljöministern utifrån om det var rimligt att dela ut utsläppsrätter i det system som vi har, men i Jens Holms inlägg låter det som om vi diskuterar den fjärde perioden. Det är väl i och för sig intressant att göra, men jag skulle gärna vilja ha svar på frågan om Jens Holm inte tycker att det är rimligt att vi delar ut utsläppsrätter till våra företag utifrån det regelverk vi har på bordet. Vi kan gärna diskutera i denna interpellationsdebatt och i andra debatter i kammaren hur vi vill att ett framtida system ska se ut, men Jens Holms fråga var om det var rimligt att dela ut till företag utifrån det regelsystem vi har. Jag tycker det. Frågan är om Jens Holm tycker det.

Anf. 51 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag vet inte om jag är extremt nördig, men jag tycker att det här är en jätteintressant diskussion. Jag hoppas att åhörarna också tycker det.

Handeln med utsläppsrätter gäller för den del i Europa som omfattar den tunga industrin. Där har vi gemensamma europeiska regler. För resten av samhället har vi, som jag sade, andra regler, men här gäller det alltså den tunga industrin. Det är ett marknadssystem. Man får sina utsläppsrätter tilldelade. Jag hade velat ha auktionering till hundra procent redan från början, men nu har vi ytterligare en kort tid detta system, som är gemensamt för EU.

Systemet är konstruerat så att gränsen sätts utifrån den bästa tekniken, och sedan får man utsläppsrätter. Det fungerar så att den som har sämre teknik får färre utsläppsrätter och måste köpa dem. Man är tvungen att köpa enligt lag. Det ska vara dyrt att släppa ut koldioxid, och därför ska det minskas. Då blir klimatet bättre. Det är tanken bakom systemet.

Jag förstår inte upprördheten. Om man varit duktig och minskat sina utsläpp, och därmed har utsläppsrätter, ska man kunna sälja de utsläppsrätter man får över. Det gäller om vi har ett marknadssystem, vilket jag som liberal centerpartist tycker är vettigt. Jag vill inte ha statlig reglering av allting. Det är inte min ideologiska utgångspunkt. Hela tanken med att köpa och sälja är att man är tvungen att köpa om man är dålig och får chansen att sälja om man är bra.

Sedan är frågan om det totalt sett är för mycket. Om de som varit duktiga inte skulle få tjäna pengar på att vara duktiga, vilket är tanken med systemet, gynnar det inte de bästa utan de sämsta, och därmed blir hela systemet kortslutet. I så fall kan vi lägga ned det, för då motverkar det ju sitt syfte. De som är duktiga ska kunna sälja utsläppsrätter. De ska kunna tjäna pengar på det. Andra, som är dåliga, ska se att det är lönsamt att vara bra och vilja investera i bättre teknik. Det är så systemet är konstruerat.

Om vi vill skärpa systemet och göra det ännu tajtare kommer auktioneringen successivt – vilket redan är beslutat bland de 27 medlemsländerna – i stället för tilldelning enligt bästa tillgängliga teknik, om vi talar om framtiden. De första auktioneringstillfällena kommer i höst. Det ska bli spännande att se hur det går. Det betyder mycket för oss alla som är intresserade av miljö och klimat.

I torsdags fattade vi regeringsbeslut om att lämna förslag till riksdagen om den svenska delen beträffande europeisk registrering, europeiska system och hur vi ska kunna sätta i gång den gemensamma europeiska

auktioneringsverksamheten. Det var för mig som miljöminister en bra dag. Det kändes bra att kunna fatta det beslutet, och jag hoppas att vi snabbt får igenom det i riksdagen så att vi kan vara klara med den svenska delen.

Om vi vill skärpa det hela ännu mer än det som redan är bestämt ska vi, som vi sade tidigare, höja EU:s ambitionsmål från minus 20 procent till minus 30 procent. Det finns med i de svenska förhandlingspositionerna, både för mig som miljöminister och för finansministern, som diskuterar detta på Ekofin. Det är dock inte alldeles enkelt eftersom det finns länder som inte tycker som vi. Man får problematisera svaret lite grann och säga att det finns en del frågor som vi behöver lösa, kanske främst med Polen, som är det land som är mest emot att skärpa de europeiska klimatreglerna.

Jag är mycket angelägen om detta system. Den som är duktig ska tjäna på att minska sina utsläpp, och den som är dålig ska få betala mer. Jag är mycket angelägen om att systemet ska finnas kvar och bli starkare.

Anf. 52 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tycker precis som miljöministern att det här är en viktig diskussion i en förvisso mycket teknisk fråga. EU:s utsläppshandelsystem är inte världens enklaste fråga. Vi ska dock komma ihåg att ungefär en tredjedel av våra utsläpp regleras inom detta område. Därför måste vi diskutera det i kammaren. Vi måste problematisera det. Vi måste genomlysna det från alla tänkbara håll och kanter. Och vi måste se till att systemet verkligen levererar utsläppsminskningar. I dag är systemet i en kris. Jag skulle säga att det är en klimatkatastrof när en utsläppsrätt inte kostar mer än 6 euro. Priset borde vara minst det fyr- eller femdubbla.

Vad gäller Roger Tiefensees fråga, om det är rimligt med gratisutdelning och att de svenska utsläppen får öka med 30 procent i den nya handelsperioden, vill jag säga att nej, jag tycker inte att det är rimligt. Jag läste i tidningen Miljöaktuellt att Jens Björn på Fortum i Stockholm kommenterar gratistilldelningen med: Jag blev personligen förvånad. Erik Larsson på Svensk Fjärrvärme säger följande om de gratis utsläppsrätter som de ska få: Nej, det kom som en skänk från ovan. Det var ett trevligt tillskott men inget vi har kämpat för.

Varför säger de så? Jo, därför att vi i Sverige har haft fjärrvärme i decennier. Det är en verksamhet som vi i stor utsträckning subventionerat fram, vilket jag tycker är bra. Fjärrvärme är jättebra, men det är en verksamhet som i Sverige redan är etablerad, kommersialiserad och välfungerande. Det behövs inga gratis utsläppsrätter till den verksamheten.

Sedan måste jag få ställa en fråga till Lena Ek. Jag tycker att det är tråkigt om det verkligen är så att Sverige inte är pådrivande för att det ska finnas ett lägstapris för utsläppsrätterna i handelssystemet. Det tror jag verkligen skulle kunna göra skillnad. Om ni på allvar driver att EU ska höja sina ambitioner till 30 procent vill jag se det i de svenska pappren från regeringen. Det står inte klart och tydligt som det är nu.

Anf. 53 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag uppskattar Jens Holms miljöengagemang väldigt mycket, måste jag säga.

Om vi tittar på det europeiska systemet ser vi dock att det är konstruerat så att det ska gälla 27 länder och ungefär 12 000 anläggningar. Det innebär att när man är bra här, inom de ramar som finns, är det någon annan som är motsvarande dålig. Det går inte att bryta ut de svenska anläggningarna och säga att vi ska göra på ett särskilt sätt här, utan de är en del – de är några stycken – av dessa 12 000 anläggningar.

Ska vi skärpa systemet ska vi göra det för alla, och vi kan inte säga till vår svenska industri att det är jättebra att de har energieffektiviserat och att de blir bättre och använder ny teknik och sedan säga: Lång näsa! Ni får inte det ni har trott, för vi bryter ut er ur den europeiska utsläppshandeln när ni är duktiga. Vi måste i stället se till att vi har europeiska system som fungerar för alla 12 000. Det är väl inte katastrof om det minskar utsläppen med 1,74 procent per år och om det ska gå från 80-procentsnivån av de totala utsläppen ned till 30 procent.

Sedan kan jag tycka att neddragningen skulle bli tuffare och snabbare om vi höjde klimatambitionen till 30 procent. Det skulle jag själv vilja, och det är det jag arbetar för. Det är faktiskt så att vi har dragit målet att vi vill se 30 procent i EU, men vi problematiserar därför att vi vet att det är mycket som ska göras klart innan vi får ett enhälligt beslut i ministerrådet.

Jag säger alltså: Ja, det går att förbättra handeln med utsläppsrätter, och ja, vi jobbar för det, men det är viktigt att bevara integriteten i denna handel. Jag tror nämligen inte att vi i det politiska läge som finns i Europa i dag skulle kunna förhandla fram någonting bättre om vi bryter upp det – tvärtom.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

12 § Svar på interpellation 2011/12:313 om Sveriges stöd till storskaligt vattenkraftsprojekt i Indien

Anf. 54 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman, ärade ledamöter! Jens Holm har ställt ett antal frågor till mig rörande ett storskaligt vattenkraftsprojekt i Indien. Låt mig innan jag svarar påminna om vad jag tidigare svarat Jens Holm och ytterligare utveckla bakgrunden något.

Vattenkraft, både små- och storskalig, är ett klimatvänligt alternativ till den väldiga utbyggnad av kolkraft som nu pågår i utvecklingsländerna. I utvecklingsländerna, särskilt i Kina, Indien och Sydafrika, ställs ofta utbyggnad av vattenkraft mot möjligheten att producera el från inhemska, mycket stora, kolreserver. Bakom utbyggnaden av vattenkraft i floden Satluj ligger en strävan, som Sverige bejakar, att utrota fattigdom och bidra till en hållbar utveckling genom minskade utsläpp av växthusgaser. Indiens strategi för att nå dessa mål inkluderar vattenkraft.

Kyotoprotokollets mekanism för en ren utveckling, CDM, Clean Development Mechanism, har i denna situation och på marginalen möjlighet att bidra till att hållbar vattenkraft byggs ut i stället för kolkraft. Utbyggnad av vattenkraft är som vi vet från våra egna erfarenheter i Sverige ofta förenad med betydande omställningsproblem för lokalsamhället. CDM erbjuder därför möjligheter för intressenter att yttra sig över planerade projekt inför ställningstagande om de ska registreras som CDM-projekt. Så har naturligtvis skett också i Rampurfallet och lokalsamhället kompenseras för ekonomiska förluster och andra olägenheter som kraftbygget innebär. Det rör sig om ett så kallat *run of the river*-projekt som har mer begränsad miljöpåverkan än projekt med stora dammbyggen.

Låt mig innan jag går in på specifika frågesvar rätta till en missuppfattning som finns i interpellationen. Projektet kommer att leverera utsläppskrediter motsvarande 380 000 ton för Sveriges räkning. Detta kan räknas in i den tredjedel av Sveriges klimatmål som ska uppfyllas genom internationella insatser men minskar inte, i motsats till vad Jens Holm vill göra gällande, behovet av att minska även våra inhemska utsläpp. Internationella insatser och inhemska minskningar är komplement. Det är inte fråga om antingen eller utan om både och när klimatmålet ska uppfyllas!

Till frågorna.

Regeringen kommer att hålla fast vid att Sverige bör kunna investera i både små- och storskalig vattenkraft, som båda är nödvändiga om vi ska kunna begränsa klimatpåverkan så att tvågradersmålet nås. Det kommer att vara fortsatt viktigt att inom ramen för klimatkonventionen säkerställa att regelverket tar de sociala och andra hänsyn som behövs så att alla projekt verkligen bidrar till hållbar utveckling. CDM-projektens bidrag till hållbar utveckling är också en av de frågor som behandlas i den pågående utvärderingen av CDM som genomförs under 2012 av en fristående kommitté.

Genom deltagande i multilaterala fonder har Sverige i dagsläget del i ca 120 projekt varav 12 är inom storskalig vattenkraft. Jens Holm frågar också om annan finansiering, utom CDM. Världsbanken bidrar med lånefinansiering till ett hundratal olika storskaliga vattenkraftverk på olika platser i världen. Eftersom Sverige är medlem i Världsbanken bidrar Sverige till finansieringen av dessa projekt. Om vi tar Rampur som exempel bidrar Sverige faktiskt med större lånefinansiering till projektet än med CDM-finansiering.

Rampur är ett indiskt projekt, och Indien har funnit att det bidrar till hållbar utveckling. Projektet har även bedömts uppfylla de kriterier som Världskommissionen för dammar har angivit, vilket är ett villkor för att EU ska godta projektet. Dessutom gör Världsbanken en separat konsekvensbeskrivning som omfattar bland annat miljömässiga och sociala

faktorer och att projektet uppfyller bankens krav i dessa avseenden. Till detta kommer, som Holm nämner, den gängse granskningen av projektet enligt FN:s CDM-bestämmelser av en oberoende och ackrediterad granskare som har att beakta synpunkter även från lokalbefolkningen.

Regeringen ser inga skäl att göra en egen utvärdering av projektet. Det finns ett regelverk etablerat på FN-nivå och det ställer sig Sverige bakom. Utöver den omfattande insyn för sakägare, transparens, granskning och kontroll som CDM-systemet innebär, och som jag redan nämnt, sker en löpande uppföljning av projektet genom den oberoende granskaren i enlighet med FN:s och Kyotoprotokollets regelverk.

Det är inte aktuellt att Sverige drar sig ur projektet. Rörande CDM är det för övrigt Energimyndigheten som har att fatta beslut inom ramen för regleringsbrev och andra regleringar.

Anf. 55 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag får börja med att tacka miljöministern för svaret.

Vi stod här och debatterade för ungefär två timmar sedan. Då debatterade vi EU:s system för handel med utsläppsrätter. Lite förenklat skulle man kunna dela upp regeringens klimatpolitik i tre delar.

Regeringen vill minska utsläppen med 40 procent till 2020. Ungefär en tredjedel ska göras med EU:s system för handel med utsläppsrätter. Det debatterade vi som sagt tidigare. Och inte bara jag utan en mängd andra människor, och jag tror nog också Lena Ek, tycker att i dagsläget fungerar det inte alls bra.

Den andra delen handlar om åtgärderna här på hemmaplan i Sverige. Då kan jag bara konstatera att i princip ingenting kommer från regeringen.

Den tredje delen är de så kallade Clean Development Mechanism-projekten, alltså en del av de flexibla mekanismerna som lite förenklat handlar om att ett utvecklat land som Sverige kan köpa utsläppskrediter i ett utvecklingsland. Det är det som CDM-projektet i norra Indien handlar om.

Sverige har gått in med pengar i en världsbanksfond för att anlägga ett storskaligt vattenkraftsprojekt i Himalayabergen i norra Indien. Och jag säger storskaligt därför att det verkligen är ett gigantiskt projekt om man jämför med andra vattenkraftsprojekt som Sverige är involverat i. Det handlar om en installerad effekt på 412 megawatt. Det kan jämföras med projektet som Sverige stöder i Malaysia, som är på 2 megawatt, med vattenkraftsprojektet i Tanzania som Sverige är involverat i, som är på 4 megawatt, eller med de två vattenkraftsprojekten i mellersta Vietnam som jag tror ligger på 7 respektive 8 megawatt. Ett vattenkraftverk på över 400 megawatt är att jämföra med de absoluta största anläggningarna som vi har här i Sverige.

Våra svenska anläggningar är med rätta väldigt ifrågasatta, därför att de inbegriper väldigt långtgående konsekvenser för miljön och de människor som lever där omkring, och det är precis fallet också med Rampurkraftverket i norra Indien.

Jag var själv i Indien för några veckor sedan och träffade där människor som är berörda av projektet. De är förvånade och besvikna över att miljöministern inte har varit på plats. Den svenska Energimyndigheten, som har godkänt projektet, har inte varit på plats. De spanska konsulter-

na, som ska ha gjort en oberoende utvärdering av projektet, har inte heller varit på plats. Jag undrar lite grann vem som egentligen tar ansvar för den smuts och det damm som sprids i området, att man ändrar inriktningen på floden med 15 kilometer, att i princip hela flodfåran torrläggs under en stor del av året, att människor tvingas flytta från området och att människor inte får den kompensation som de har blivit utlovade för att de påverkas av det här stora vattenkraftsprojektet. Det är därför som jag har ställt den här interpellationen till Lena Ek.

Jag tycker att miljöministern omedelbart borde resa till norra Indien och direkt träffa de människor som är berörda av de svenska investeringarna i det här storskaliga vattenkraftsprojektet.

Jag tycker att det är märkligt att vi går in i storskaliga vattenkraftsprojekt i Indien utan att ha minsta kontroll över de konsekvenser det får.

Anf. 56 ANITA BRODÉN (FP):

Fru talman! Det är en viktig debatt och ett angeläget ämne. Jag är glad att miljöministern är här och debatterar denna fråga och att Jens Holm har ställt interpellationen. Biodiversitet är ju något som engagerar oss alla liksom människors överlevnads- och levnadsvillkor.

Vi som har haft förmånen att vistas i Indien under perioder vet att man där har ett gigantiskt elproblem. Ständigt är det avbrott, vilket är ett stort problem inte minst för den indiska industrin.

Precis som miljöministern påtalar är det angeläget att få en koldioxidneutral energiförsörjning då alternativet till vattenkraft är något helt annat.

Samtidigt är det viktigt att hänsyn tas till de människor som blir direkt berörda.

Här på hemmaplan har regeringen nyligen beslutat att en utredare ska titta på vattendomar. Det är ett bra beslut, och jag ser fram emot de resultat som kommer fram.

Vi har också i vårt utskott, miljö- och jordbruksutskottet, haft en uppföljningsgrupp som har tittat på vattensituationen, och det finns ett stort engagemang för dessa frågor. Det engagemanget är viktigt att vi också använder oss av internationellt.

Vi är alla medvetna om att vår miljöminister är mycket kompetent när det gäller att inkludera människor, inte minst människor från tredje världen, inför olika miljö- och klimatbeslut. Det såg vi inte minst under det senaste klimatförhandlingmötet.

Med denna utgångspunkt och den medvetenhet vi har när det gäller det projekt som Jens Holm lyfter upp – jag hade också möjlighet att samtala med berörda människor – saknas det en länk, en dialog. Det vore värdefullt, och jag är övertygad om att vår miljöminister kommer att följa denna utveckling då vi har mycket att tillföra och bidra med.

Fru talman! Vad gäller CDM-projekt som sådana har vi Vänsterpartiet och de borgerliga partierna olika uppfattning. Vi ser möjligheten med CDM-projekt men är också realistiska och ser att detta är något som måste utvecklas.

Det säger också en forskarrapport som Världsnaturfonden beställde. Där uppskattar man att runt 20 procent av de certifierade utsläppsminskningarna kanske hade kunnat äga rum utan CDM-projekt. Men man ser också möjligheter, och vi ser stora möjligheter när CDM-projekten ut-

vecklas. Vi måste också se till att sprida det till andra länder, inte enbart Kina, Indien och Brasilien som det är nu.

Det behöver dock utvärderas, och man behöver följa det. Styrelsen säger själv att man behöver utveckla detta.

Med dessa möjligheter och med en lyhördhet inför berörda människor är jag övertygad om att vi kommer att kunna ta steg framåt.

Anf. 57 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Det här är ganska svår materia, och det är ett ämnesområde som blir extra svårt av att vi har olika i synsätt i nord och syd. En av anledningarna till att G77-gruppen, alltså utvecklingsländerna, var angelägna om en förlängning av Kyotoprotokollet var att där finns reglerna för Clean Development Mechanism. Det baseras på den rättsliga materien i det avtalet.

Jag möter ofta miljöministrar och andra regeringsledamöter och förhandlare från utvecklingsländer som klagat över att de inte får tillräckligt många CDM-projekt. Det är ganska ironiskt med tanke på att vi i det rika landet Sverige har en debatt om huruvida vi ska ha CDM-projekt eller inte. Den frågan är ingen debattfråga i G77-gruppen, utan snarare värnar man om möjligheten till detta och kritiserar att många fattiga länder inte har tillräckligt med CDM-projekt. Av just den anledningen känner jag mig ganska kluven i en sådan här debatt i riksdagens kammare.

Sverige har sagt att vi ska göra en del av våra klimatåtaganden internationellt genom sådana här projekt. Jag tror att det är bra och ett sätt att sprida arbetssätt som vi från många partier är stolta över med transparens och demokratiskt inflytande. Det är också en möjlighet att sprida miljöteknik.

Vid mitt senaste möte med Indiens miljöminister Natarajan tog hon upp frågan om varför de rika länderna vill hindra utvecklingslandet Indien från att ha tillväxt och växa. Hon berörde särskilt frågan om energy poverty, alltså bristen på energi för stora delar av befolkningen. Bristen på energi omintetgör också industriella utvecklingsprojekt och företagstillväxt.

Indien är ett land som har stora koltillgångar, och jag hoppas att vi alla är överens om att det är bekymmersamt när man bygger sin energistruktur på kol.

Vi har själva byggt vattenkraft i Sverige. Jag tar ofta upp diskussioner om hur dessa projekt genomförs, hur man tänker, hur man kompenserar lokalbefolkning och hur man hanterar sådana här frågor. Jag får alltid höra: Men ni har ju vattenkraft. Ni säger att ni har så mycket alternativ energi i Sverige, och det bygger på många stora dammar. Varför ska vi inte få det då?

Vad blir svaret då? Jo, att vi försöker få till dessa projekt. Jag tycker att vattenkraftsprojekten är bra i många fall, men det finns alltid möjlighet att utveckla standarden för hur de projekteras, planeras och genomförs. Vi lägger mycket jobb på att demokratisera och öka transparensen i dessa projekt.

Jag återkommer i nästa inlägg till hur FN försöker kontrollera dessa projekt.

Anf. 58 JENS HOLM (V):

Fru talman! Låt mig börja med att slå fast att vi i Vänsterpartiet tycker att det är extremt viktigt med internationellt samarbete i klimatpolitiken. Vi har budgeterat för vad jag tror är det absolut största klimatbiståndet av alla politiska partier i kammaren. Det handlar om nya additionella pengar som vi vill ge direkt till utvecklingsländerna för att de ska kunna minska sina utsläpp och anpassa sig till de förändringar som klimatförändringarna leder till.

Mina huvudinvändningar mot CDM, alltså att rika länder köper upp utsläppskrediter i andra länder och de facto inte behöver vidta lika stora åtgärder på hemmaplan, är främst två saker.

Det ena är att den stora klimatomställningen på hemmaplan uteblir. Om Sverige köper upp en tredjedel av sina åtaganden i andra länder är det en tredjedel av utsläppsminskningarna som vi inte behöver göra.

Det andra är att ju mer pengar som Sverige och andra rika länder lägger på klimatkrediter, desto fler krediter blir det och desto större är risken att projekten blir väldigt dåliga.

Jag tycker att vattenkraftsprojektet i Rampur i Indien är ett exempel på projekt där Sverige går in med förhållandevis mycket pengar men inte har den minsta kontroll över effekterna. Ingen från Sverige har pratat direkt med de bönder och lokalinvånare som har fått nedsmutsat vatten och som får en i princip uttorkad flodfåra och ett förstört jordbruk. De måste flytta och de får ingen kompensation för det som de har drabbats av.

Här har Sverige och Lena Ek ett stort ansvar. Jag tycker inte att du har tagit det ansvaret, Lena Ek. Jag tror att problemet är att det här är ett stort projekt. Vi har gått in med pengar direkt till Världsbanken och släppt hela ansvaret till den. Vi förlitar oss på internationella certifierare och konsulter som garanterar att det här är bra. Jag har varit i kontakt med de här konsulterna i Madrid. De har inte satt sin fot i Indien. Det de har gjort är en skrivbordsprodukt, och de garanterar att det här är ett jättebra projekt som leder till utsläppsminskningar, men de har inte varit i kontakt med de människor som drabbas i Indien.

Vi i Vänsterpartiet skulle inte ha något problem med CDM och utsläppskrediter om man, som du säger i ditt svar, gjorde det på marginalen och om det här var ett litet projekt som inte i någon större utsträckning påverkade den svenska klimatpolitiken. Gör det då; det är inte hela världen. Men när det handlar om en tredjedel av den svenska klimatpolitiken och om många storskaliga vattenkraftsprojekt vill jag veta väldigt mycket mer om vilka konsekvenser det får.

Finns det fler storskaliga vattenkraftsprojekt som Sverige är med och finansierar? Låt oss definiera storskalig vattenkraft som mer än 20 megawatt installerad effekt.

Du har sagt tidigare, Lena Ek, att i våra bilaterala CDM-program finns det ingen storskalig vattenkraft. Varför har vi det då i de multilaterala programmen, alltså till exempel via Världsbanken och andra fonder? Jag förstår inte hur det hänger samman. Tycker du att det är okej med storskaliga vattenkraftsprojekt?

Anf. 59 ANITA BRODÉN (FP):

Fru talman! Det vore värdefullt om Jens Holm funderade över alternativen. Vi talar om vattenkraft, och satsning på vattenkraft måste självklart ske på ett sådant sätt att man tar stor hänsyn till den biologiska mångfalden. Vi har ju den nationella diskussionen om omlöp och biodiversitet. Man måste också ta stor hänsyn till de människor som berörs. Här finns möjligheter till förbättringar. Det är nödvändigt att lyssna på och ta till sig dessa signaler.

Jag tycker att det är positivt att ha en miljöminister som har direktkontakt med så många ministrar runt om i världen, bland annat Indiens miljöminister. Här finns alla möjligheter att stämma av och följa upp.

Som miljöministern säger borde vattenkraften kunna vara bra, och det finns alla möjligheter om vi gör det på rätt sätt. Jag kan ha sympatier för det som Jens Holm säger. Eftersom jag själv har mött berörda och blivit upprörd känner jag att detta är något som vi behöver stämma av. Som miljöministern kommer att redovisa handlar det om FN och Världsbanken och hur man följer upp detta. Det är viktigt att vi tittar på vilka möjligheter vi har att göra inspel där.

Som jag sade i mitt första inlägg ser vi CDM som en möjlighet att få ut mer av varje satsad krona. Det innebär inte att vi inte ska göra något hemmavid – vi ska göra mycket hemmavid – men med stora projekt som följs upp har vi alla möjligheter att göra en stor insats också runt om i vår värld.

Anf. 60 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag måste ställa en kontrollfråga till Jens Holm. Vi har ju den konstitutionella traditionen i Sverige att man inte reviderar sig själv. Jag är av den uppfattningen att det är bra att andra reviderar våra projekt, helst människor utanför Sverige och helst FN-ackrediterade. Om de inte gör sitt jobb ska man slå ned på det. Det kan ju inte vara bra att den svenska regeringen ska revidera sina egna projekt. Det kan väl inte vara det du menar?

Jag möter så många representanter för fattiga länder som ber om fler CDM-projekt. De vill ha det eftersom de har varit med och byggt upp kriterierna i FN-systemet för kontroll av CDM-projekt. De upplever att de har ett inflytande över kontrollmekanismerna och kriterierna. Det tycker jag är bra. Det ökar transparensen från deras sida. FN-systemet är uppbyggt med kriterier och kontroll av CDM-projekt. Världsbanken har också i samarbete med fattiga länder byggt upp kriterier för kontroll av sådana här projekt och har sin egen kontrollmekanism. Utöver det kontrollerar Indien självt. Dessutom finns det ackrediterade internationella experter som ska göra det.

Vi har naturligtvis jobbat mycket med att de här kontrollsystemen ska utvecklas. När jag var på Världsbanken i Washington i samband med att vi gjorde överenskommelsen om kortlivade klimatgaser talade jag om att det är ett absolut villkor att de här kriterierna hålls och att det sker i samarbete med lokalbefolkningen och de länder som är inblandade. Jag kommer att ta den diskussionen igen när vi har den stora miljökonferensen i Stockholm nästa vecka. Då kommer en avdelningschef från Världsbanken hit för att diskutera partnerskap för hållbar utveckling. Det finns säkert möjlighet också för riksdagsledamöter att ta kontakt och ställa

frågor direkt om hur systemet fungerar. Det skulle jag tycka vore bra eftersom jag inte tycker att regeringen ska revidera sina egna projekt. Det ska ske inom FN-systemets och Världsbankens ram.

I kriterierna ingår att kompensation ska utgå till lokalbefolkningen. Vi vet att människor måste flytta när det handlar om vattenkraft; det vet vi av svensk erfarenhet. Då ska ersättning utgå. Det finns i kriterierna, i överenskommelser och i avtal. Vi ska be de reviderande parterna att kontrollera att detta verkligen sker. När det kommer sådana här signaler ska man absolut ta dem på allvar. Men jag tycker inte att man ska ta det till intäkt för att riva ned det kontrollsystem som vi försöker bygga upp tillsammans med utvecklingsländerna utan se till att det fungerar bättre i det enskilda fallet om det finns missförhållanden. Jag tror på Jens Holm när han säger det, men då ska vi också se till att de som betalar kontrollörerna ser till att de gör sitt jobb och att de människor som är berörda får den ersättning som ingår i kriterierna. Det tycker jag är oerhört viktigt.

Anf. 61 JENS HOLM (V):

Fru talman! Vad jag är ute efter är integritet i klimatpolitiken. Det handlar om att ansvarig minister och ansvarig myndighet fullt ut ska kunna stå för den politik som förs.

I det här fallet tycker jag att det har handlat om att man har betalat en del pengar till en fond som drivs av Världsbanken, och så hoppas man att det blir så bra som det bara kan – och så kan man få 380 000 ton utsläppskrediter på köpet. Det betyder 380 000 ton utsläppsminskningar som vi inte behöver göra på hemmaplan, eftersom vi genom Världsbanken har betalat för att det ska levereras i Indien i stället.

Jag vill självklart inte att regeringen ska revidera sig själv. Riksrevisionen har för övrigt gjort en ganska intressant revidering av delar av Sveriges stora uppköp av utsläppskrediter. Det var en ganska svidande kritik, tycker jag. Däremot går inte Riksrevisionen in i detalj på olika projekt, som vi gör i den här debatten. Det är därför jag tycker att denna debatt är viktig. Jag tycker att vi ska kunna gå in också i de separata projekten.

Det vore bra om miljöministern kunde åka till Indien, åka upp till bergen i Rampur, träffa befolkningen där, prata direkt med dem och skaffa sig en egen uppfattning. Det tycker jag vore bra.

Jag frågade tidigare om det fanns fler storskaliga vattenkraftsprojekt inom ramen för Sveriges multilaterala CDM-projekt. Det vore väldigt bra att få veta det.

Jag vill också veta vad miljöministern lär sig av den här debatten. För mig är i alla fall en lärdom att när man går in i detaljerna ser man att det inte är så enkelt som att vi bara kan köpa en massa utsläppskrediter på den internationella marknaden och tro att allt blir bra. Vi ska vara sparsamma med den här verksamheten, och vi ska göra huvudparten här på hemmaplan. Resten ska vi göra med ett separat klimatbistånd som ska bestå av nya pengar till klimatarbetet.

Anf. 62 Miljöminister LENA EK (C):

Fru talman! Jag tycker att det vore väldigt bra att få ett besked: Är Vänsterpartiet för eller emot CDM-projekt?

Jag måste säga att jag är för CDM-projekt, ordningsamt hanterat. Det är jag mest av den anledningen att det är vad mina kolleger från utvecklingsländerna med ansvar för miljö och utveckling ber om, mest därför att det är oerhört kontrollerade projekt, även om det kan finnas enskilda fall att fundera över.

Här byggs det upp en kontrollmekanism och en transparens tillsammans med utvecklingsländerna. Det tycker jag är oerhört viktigt. De vill ha detta, och de är med själva och sätter kriterierna. Det är två anledningar till att jag tycker att detta är bra.

Riksrevisionen har i rapporten inte kritiserat ett enda enskilt projekt. Det kanske innebär att de ska åka till norra Indien och titta. Det kanske vore bra.

Jag har rest i de här områdena i UNHCR:s regi. Jag har åkt i konvoj med FN-bilar och väpnad eskort i de mest utsatta gränstrakterna i de här länderna i många olika omgångar i flera år. Jag vet precis hur det ser ut, och jag vet precis hur det ser ut när fattiga människor inte har tillgång till energi och utvecklingsmöjligheter. Energy poverty är något förfärligt.

Jag är väldigt glad att det är en svensk prioritet att vi jobbar med de här frågorna.

Sedan vill jag säga: I de projekt som vi jobbar med ska det finnas transparens. Det är inskrivet i avtalen. Fungerar det inte ska vi naturligtvis titta på det – eller låta rätt myndighet titta på det. Jag tycker fortfarande inte att regeringen ska revidera sig själv – det är en viktig princip.

Den här debatten kommer säkert att fortsätta. Jag tycker att det är viktigt att vi lyssnar på utvecklingsländerna, hur de vill ordna sin utveckling, och hjälper dem med vår erfarenhet av demokrati, transparens och ersättning till drabbade människor när det krävs samhällsprojekt som är till nytta för stora grupper av människor i utvecklingsarbetet och – vill jag hävda – också i klimatarbetet.

Tack för en mycket intressant debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2011/12:143 Auktionering av utsläppsrätter

Motioner

med anledning av prop. 2011/12:118 Planeringssystem för transportinfrastruktur

2011/12:T9 av Anders Ygeman m.fl. (S)

2011/12:T10 av Stina Bergström m.fl. (MP)

2011/12:T11 av Siv Holma m.fl. (V)

med anledning av redog. 2011/12:NR1 Nordiska rådets svenska delegations berättelse om verksamheten under 2011

2011/12:U27 av Mattias Karlsson m.fl. (SD)

2011/12:U28 av Björn von Sydow (S)

Utbildningsutskottets betänkanden
2011/12:UbU17 Högskolan
2011/12:UbU18 Forskning, forskarutbildning och rymdfrågor
2011/12:UbU19 Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet
2011

14 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Anmäldes att följande fråga för skriftligt svar framställdes

den 17 april

2011/12:528 Neddragningar vid Sveriges lantbruksuniversitet
av *Jacob Johnson* (V)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Frågan redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 april.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 april

2011/12:510 Katastrofbistånd till Haiti
av *Kenneth G Forslund* (S)
till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

den 17 april

2011/12:517 Fördelningen av tillskottet av nya poliser
av *Elin Lundgren* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:520 Själv mord i häkten

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:522 Skyddslagstiftning för franchisetagare

av *Krister Örnfjäder* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 24 april.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 15.52 och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Förnyad bordläggning.....	3
6 § Svar på interpellation 2011/12:268 om relationen till palestinsk högre utbildning och forskning	3
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	3
Anf. 2 THOMAS STRAND (S).....	3
Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	4
Anf. 4 THOMAS STRAND (S).....	5
Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	6
Anf. 6 THOMAS STRAND (S).....	7
Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	7
7 § Svar på interpellation 2011/12:290 om behov av högskoleutbildning oavsett lärosäte	8
Anf. 8 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	8
Anf. 9 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	9
Anf. 10 ROGER HADDAD (FP).....	10
Anf. 11 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	11
Anf. 12 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	12
Anf. 13 ROGER HADDAD (FP).....	13
Anf. 14 THOMAS STRAND (S).....	14
Anf. 15 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	15
Anf. 16 KRISTER ÖRNFJÄDER (S).....	16
Anf. 17 THOMAS STRAND (S).....	16
Anf. 18 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	17
8 § Svar på interpellation 2011/12:321 om mandatet för regeringens samordnare Lars Leijonborg.....	18
Anf. 19 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	18
Anf. 20 INGELA NYLUND WATZ (S).....	18
Anf. 21 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	19
Anf. 22 INGELA NYLUND WATZ (S).....	20
Anf. 23 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	21
Anf. 24 INGELA NYLUND WATZ (S).....	22
Anf. 25 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	23
Anf. 26 TREDJE VICE TALMANNEN.....	24
9 § Svar på interpellation 2011/12:298 om bostadsbrist som tillväxthinder	24
Anf. 27 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	24
Anf. 28 HANS EKSTRÖM (S).....	25
Anf. 29 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	26
Anf. 30 HANS EKSTRÖM (S).....	27
Ajournering.....	28
Återupptagna förhandlingar	28

Anf. 31 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	28
Anf. 32 HANS EKSTRÖM (S).....	29
Anf. 33 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	29
10 § Svar på interpellation 2011/12:306 om nya växande näringsgrenar i Norrbotten.....	30
Anf. 34 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	30
Anf. 35 MARIA STENBERG (S).....	31
Anf. 36 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	32
Anf. 37 TOMAS NILSSON (S).....	33
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	34
Anf. 39 MARIA STENBERG (S).....	35
Anf. 40 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M).....	36
Anf. 41 TOMAS NILSSON (S).....	36
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	37
Anf. 43 MARIA STENBERG (S).....	38
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister HILLEVI ENGSTRÖM (M).....	38
11 § Svar på interpellation 2011/12:285 om Sveriges ansökan om utsläppsrätter	39
Anf. 45 Miljöminister LENA EK (C).....	39
Anf. 46 JENS HOLM (V).....	41
Anf. 47 ROGER TIEFENSEE (C).....	41
Anf. 48 Miljöminister LENA EK (C).....	42
Anf. 49 JENS HOLM (V).....	43
Anf. 50 ROGER TIEFENSEE (C).....	44
Anf. 51 Miljöminister LENA EK (C).....	45
Anf. 52 JENS HOLM (V).....	46
Anf. 53 Miljöminister LENA EK (C).....	46
Ajournering.....	47
Återupptagna förhandlingar	47
12 § Svar på interpellation 2011/12:313 om Sveriges stöd till storskaligt vattenkraftsprojekt i Indien	47
Anf. 54 Miljöminister LENA EK (C).....	47
Anf. 55 JENS HOLM (V).....	49
Anf. 56 ANITA BRODÉN (FP).....	50
Anf. 57 Miljöminister LENA EK (C).....	51
Anf. 58 JENS HOLM (V).....	52
Anf. 59 ANITA BRODÉN (FP).....	53
Anf. 60 Miljöminister LENA EK (C).....	53
Anf. 61 JENS HOLM (V).....	54
Anf. 62 Miljöminister LENA EK (C).....	54
13 § Bordläggning.....	55
14 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	56
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	56
16 § Kammaren åtskildes kl. 18.34.....	57

